

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen/ november-december 2017

Dramatische schoonheid

© Pieter Delbeke

BEPROEVING EN
VERLOSSING

BOSCO RUAN OP WEG
NAAR PRIESTERSCHAP

NIEUWE IMPULS VOOR
GEZINSPASTORAAL

NIEUW ALTAAR
IN MORTSEL

Relevant - Nummer 06
TWEEMAANDELIJKS
November-december 2017

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Dramatische schoonheid	4
Het Onzevader: Cum laude	10
Bosco Ruan bouwt bruggen	12
Gezinspastoraal: Een huis met een hart	14
Lutherjaar: Van conflict tot gemeenschap	15
Het altaar is Christus	16
Bij-een-zaam	17
De kiosk	18
Vorming: God heeft het eerste woord	22
Doorkijk: A-dieu?	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.
Hoofdredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Johan Govaerts, Ann Huber, Jan Kint, Olivier Lins, Thijs Van den Brande, Saskia van den Kieboom, Lea Verstricht
Redactie: *Relevant*, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.
Abonnementen: Abonnementen *Relevant*, p/a Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, 03 210 08 37, abonnementen.relevant@kerknet.be.
Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Een steunabonnement kost 50 euro.
Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – *Relevant* met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Frank Bahmüller

HET LEVEN IS GEEN PONYKAMP

Het zegt jou waarschijnlijk niets, maar in ons gezin zijn het inmiddels gevleugelde woorden geworden. Op een dag, toen ik 's avonds spruitjes op tafel zette, zei onze oudste dochter zuchtend: "Het leven is geen ponykamp!" Onnodig te zeggen dat spruitjes haar meug niet waren. Nog steeds niet trouwens.

In ieder geval konden wij de uitspraak wel smaken. Sindsdien, als er iets tegenzit, klinkt het bij ons: "Het leven is geen ponykamp." En gek genoeg weet die uitspraak doorgaans een zweem van glimlach op ons gelaat te toveren. Komt het omdat het een gemeenschappelijke herinnering is geworden, of omdat we inmiddels ervaren hebben dat we die beproevingen – klein en groot – te boven komen en ons erin gedragen weten?

We sluiten onze reeks over het Onzevader af met de laatste bede 'breng ons niet in beproeving, maar verlos ons van het kwade' en staan stil bij wat een gezin in het bijzonder, maar ook de ruimere geloofsgemeenschap, aan kleine en grote beproevingen te verwerken krijgt.

Verder blikken we terug op de altaarwijding in de Sint-Benedictuskerk in Mortsel en het Lutherjaar, kijken we uit naar de priesterwijding van Bosco Ruan, en nog veel meer.

In dit nummer vind je een brief met de uitnodiging je abonnement te hernieuwen. Doe dit zo vlug mogelijk als je in 2018 geen nummer wil missen. Dan ontmoeten we de wereld in ons bisdom. Aandacht: voor alle vragen in verband met je abonnement, kun je terecht bij nv Halewijn – Abonnementen Relevant, dat voortaan de abonnementen en verzending opvolgt op 03 210 08 37 of **abonnementen.relevant@kerknet.be**

Ilse Van Halst

DE LAATSTE ZEKERHEID

“Wat is het verschil tussen een bekoring en een beproeving?”, vroeg een leerling aan mij, toen ik kort na de nieuwe vertaling van het Onzevader een school bezocht. Om dat duidelijk te maken gaf ik enkele voorbeelden.

Bekoringen hebben doorgaans een aantrekkelijke kant: stiekem een reep chocolade uit de kast van je moeder graaien, het liefje van je vriend wegkapen, frauderen om snel bergen geld te verdienen, na te veel pinten toch achter het stuur van je wagen kruipen, liegen om je collega bij een benoeming voorbij te steken, *fake news* over iemand verspreiden om hem of haar de loef af te steken enzovoort. Wat hebben deze bekoringen gemeen? Ze lijken de kortste weg naar iets aantrekkelijks. Ze beloven je snelle winst: snel genieten, snel geld verdienen, snel de eerste zijn. Werkt dat? Jammer genoeg werkt het inderdaad vaak zo. Wie niet meedoet, lijkt dom. Zo zit onze samenleving nu eenmaal in elkaar. En het zit in ieder van ons: als een bekoring. Worden we daarvan beter of gelukkiger? Dat is een andere vraag. Het zijn sterke mensen die, omwille van hun morele of religieuze overtuiging, aan zulke bekoringen kunnen weerstaan.

Aan beproevingen daarentegen zit geen aantrekkelijke kant: ze stellen ons zwaar op de proef. Ze brengen onze zekerheden aan het wankelen. Wanneer aanstaande ouders te horen krijgen dat hun kindje het syndroom van Down zal hebben en moeten kiezen om hun kindje te houden of niet. Wanneer een koppel in elkaanders ogen geen verliefdheid of verwondering meer bespeurt en begint te twifelen tussen uit elkaar gaan of samenblijven. Wanneer een christen zo veel onrechtvaardigheid in de wereld ziet dat hij niet meer weet wat te denken van Gods liefde. Wanneer iemand na een ernstige misstap alle

vertrouwen verloren heeft en niet meer durft geloven in verzoening. Wanneer een psychisch zieke mens na talloze behandelingen geen licht meer ziet en de dood verkiest boven het leven. Nee, deze beproevingen hebben niets aantrekkelijks. Het zijn gezegende mensen die, in het donkere woud van zulke beproevingen, een lichtpunt zien.

En Jezus dan? Wat heeft hij meegemaakt: bekoringen of beproevingen? Allebei. Eerst de bekoringen, onder andere in de woestijn. Het waren bijzonder aantrekkelijke voorstellen van de duivel: zoveel brood je maar wil, zo beroemd je maar wil, zo machtig je maar wil. Je moet dom zijn om niet in te gaan op zo'n verleidelijk aanbod! Jezus was blijkbaar zo dom, of moeten weg zeggen 'zo sterk'? Later kwamen voor Jezus de beproevingen. Het vooruitzicht van een gewelddadige dood bracht zijn diepste zekerheden aan het wankelen. Zelfs zijn verbondenheid met de Vader werd een groot vraagteken. In zijn laatste uur riep hij uit: “God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?” Bekoringen en beproevingen: ja, Jezus heeft beide aan de lijve ondervonden.

“En breng ons niet in beproeving” bidden we daarna in het Onzevader. Waarvoor bidden we dan? Minstens voor twee beden. De eerste bede: dat we niet boven onze kracht of weerbaarheid beproefd zouden worden. We kennen onze persoonlijke grenzen. Onze schouders zijn niet tegen alle lasten opgewassen. De tweede: dat God ons in tijden van beproeving niet alleen zou laten. Dat Hij ons niet zou laten verdwalen of laten vallen. Dat Hij ons laatste lichtpunt en onze laatste zekerheid mag blijven.

+ Johan Bonny

➤ *Kan onze bisschop jou een kom soep aanbieden? Naar jaarlijkse traditie schenkt het bisschopshuis 'Soep op de Stoep' op 22 december van 12 uur tot 13.30 uur. Dan kun je ook de kerststal op het bisschopsplein bewonderen. Die is te bezichtigen vanaf 11 december tijdens de kantooruren (9 tot 12 uur en 13 tot 17 uur). Op de stoep van het TPC schenkt het Vicariaat Diocesane Diensten soep op 14 december om 12 uur. De opbrengst van deze acties gaat naar de campagne 'Samen tegen armoede' van Welzijnszorg.*

➤ *Mgr. Bonny in actie op de nieuwjaarsdrink van alle diensten van ons bisdom. Het is al bijna een jaar geleden, maar, met de hernieuwing van het abonnement op 'Relevant' in zicht, super actueel. Als een volleerd entertainer scandeerde onze bisschop: “Nieuws van de Kerk lezen we in ...” Wat alle aanwezigen gretig aanvulden met: “Kerk en Leven.” Onze bisschop vervolgde: “Digitaal nieuws uit onze Kerk vinden we op ...” En iedereen antwoordde: “Kerknet.” Waarna mgr. Bonny afrondde: “En nieuws over het reilen en zeilen in ons bisdom lezen we in ...” Ook dat wisten de feestvierders: “Relevant!” Amen.*

› Een verblijf in de buik van een walvis. Het is een van de vele beproevingen die Jona moest doorstaan. Het wedervaren van de profeet vormde deze zomer de rode draad van de gezinsvakantiedagen in Averbode en inspireerde menig deelnemer tijdens de knutselsessies. Lees meer over de gezinsvakantiedagen op blz. 14.

DRAMATISCHE SCHOONHEID

HET LEVEN VAN IEDER GEZIN WORDT BEPAALD DOOR ALLERLEI
CRISSSEN DIE DEEL UITMAKEN VAN ZIJN DRAMATISCHE SCHOONHEID
(AL 232)

BRENG ONS NIET IN BEPROEVING

Matteüs vertelt ons het verhaal van Jezus die in de woestijn door de duivel driemaal beproefd werd (Matteüs 4, 1-11). Het gebeuren klinkt ons misschien wat vreemd in de moderne oren. Wil een liefdevolle God ons dan beproeven? Wat moeten we met deze verwarrende regel uit het Onzevader?

Sylvie De Ruyck
Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal

Beproeving in de Bijbel

Wanneer we de Matteüsversie van Jezus' beproeving van dichtbij bekijken, lezen we dat het niet God zélf is die Jezus beproeft. Hij brengt Jezus wel in een situatie waarin deze door de Satan beproefd wordt¹. De beproeving bestaat erin dat Jezus de keuze moet maken of hij van zijn roeping afvallig wordt of er trouw aan blijft. Drie verleidingen moeten Jezus ertoe brengen om van zijn opdracht af te zien. De duivel stelt hem voor om zijn roeping te gebruiken voor eigen belangen, om zichzelf in het daglicht te stellen of om zelf de macht te krijgen over anderen. Driemaal weerstaat Jezus aan dergelijke aanlokkelijke gedachten en kiest hij voor het wezenlijke van zijn roeping: Gods liefde zijn voor anderen.

Onze zending

Onze roeping volgen vooronderstelt dat we een idee hebben van hoe onze weg eruitziet. We komen onze eigen opdracht op het spoor met vallen en opstaan. Vandaag is dat niet eenvoudig. Er wordt al snel gezegd dat ieder 'zijn eigen ding' moet doen, waarvan de inhoud sterk geïndividualiseerd wordt.

Als christenen gaan we ook elk onze unieke weg, maar stemmen we die af op Jezus of op voorbeeldfiguren uit de christelijke traditie. Zij kunnen voor ons een houvast zijn op onze weg als vader, moeder, kind, vriend(in), collega of buur. Ook als gezin krijgt onze zending² gaandeweg vorm door op zoek te gaan naar antwoorden op vragen als: Hoe open of gesloten zijn we? Wat willen we onze kinderen meegeven? Wat zijn de prioriteiten in de keuzes die we maken?

Voor jou en mij

Het Matteüsverhaal brengt ons op het spoor van wat een beproeving kan zijn, ook voor de moderne mens, voor jou en mij. Beproevingen zou je kunnen zien als een soort 'test' of een 'oefening in trouw aan je eigen weg en aan wie je bent als kind van God en leerling van Jezus'. De 'tester' is het leven zelf. Tal van situaties dwingen ons om af te wegen of we aan onze roeping trouw blijven of eraan voorbijgaan. Deze situaties kunnen nu eens zwaar aanvoelen, dan weer als een kans ervaren worden om aan onszelf te werken en zo verder te groeien. Hoe een ontbering aanvoelt, is sterk individueel

gekleurd. Wat voor de ene een beproeving is, hoeft dat niet noodzakelijk te zijn voor een ander. Wat voor de ene zwaar aanvoelt, is voor de ander misschien draaglijk, en omgekeerd.

Beproevingen zijn er in alle maten en soorten. Als je het als ouder als je zending ziet om de rust en kalmte te bewaren in huis, kan het je geduld wel eens op de proef stellen als je kinderen elkaar voortdurend in de haren vliegen. Als je vatbaar bent voor wat anderen van je denken, kan die gevoeligheid een beproeving zijn om zorg te dragen voor wat je zelf belangrijk vindt. Als je in een omgeving leeft waarin alles 'steeds meer en beter' moet, kan deze situatie een beproeving zijn om voor jezelf te zorgen. Ons ego en onze trots kunnen ons voornemen om rekening te houden met anderen behoorlijk in de weg staan. De verleiding om te cocoonen weerhoudt ons van onze zending om als gezin open te staan voor anderen. Omgekeerd dreigt de altijd-aanwezige-smartphone onze verbondenheid als gezin sterk uit te dagen.

Wanneer integriteit en respect enkele van de wezenlijke onderdelen vormen van wat je je kinderen wilt meegeven, word je wel eens beproefd door invloeden 'van buitenaf'. Ik denk concreet aan mijn zoon die enthousiast vertelde dat hij bij een vriendje naar 'grappige' YouTube-filmpjes had gekeken. Toen hij die thuis nogmaals bekeek, stelde ik vast dat ik ze erg respectloos vond. Er volgde een lange discussie waarbij ik als moeder werd uitgedaagd om het belang van respect helder te krijgen. Een dergelijke – eerder dagelijkse – beproeving is interessant: ze vraagt ons om onszelf en ons eigen project te verantwoorden. Onze kinderen houden ons vaak een spiegel voor en dagen ons uit om klaar te zien in onze eigen zending.

1 G. Lohfink, *Het Onzevader opnieuw uitgelegd*, Halewijn, 2016, blz. 74-75.

2 'Zending' beschouw ik hier als ons eigen, unieke antwoord op onze roeping of opdracht.

➤ *Gezinsvakantie in Averbode: tijd voor verdieping, bezinning, gebed en tijd voor elkaar.*

Soms zijn beproevingen meer dan een uitdaging. Soms gaan ze ons kunnen te boven. Er zijn tal van situaties die maken dat wij niet kunnen zijn wie we zouden willen zijn. Ziekte, financiële zorgen, ruzie in de familie, besluiteloosheid, werkloosheid, een onvervulde partner- of kindervens, gebrek aan erkenning en waardering kunnen ons zwaar belasten, onze standvastigheid tegenover onze roeping doen wankelen of onze zending een andere invulling geven.

Soms worden mensen ook voor onmogelijke dilemma's geplaatst. Bijvoorbeeld wanneer je partner na een prenatale test opteert voor een abortus, omdat je een hoge kans hebt op een chromosomale afwijking, maar jij dat niet wil, word je gedwongen om een quasi onmogelijke keuze te maken: kiezen voor je partner of kiezen voor je ongeboren kind. Je zending als partner en je zending als ouder kunnen elkaar dan niet verrijken maar worden net tegenover elkaar geplaatst.

In gebed

Wanneer wij bidden 'breng ons niet in beproeving', vragen we aan God: "Zorg ervoor dat onze beproevingen draaglijk blijven. Geef ons de kracht om trouw te kunnen blijven aan onze zending als vader, moeder, kind, vriend(in), collega of buur en aan wie of wat ons is toevertrouwd."

In geloofsgemeenschappen

Ook geloofsgemeenschappen worden beproefd in hun zending. Sommige moeilijke omstandigheden die gelovigen ervaren, zijn min of meer generatiegebonden. We zoomen hier even op in en benoemen wat er op het spel staat.

Oudere mensen lijden vaak onder heel wat veranderingen die zij in de Kerk meemaken.

Parochies worden samengevoegd, parochiekerken worden gesloten, missen worden afgeschaft. In de vieringen zien zij amper nog jonge mensen. Op sommige plaatsen stellen catechisten vast dat er weinig of geen aflossing is door nieuwe generaties die zich over de catechese willen ontfemen. Ze hebben het gevoel dat geloof voor jonge mensen of voor hun eigen (klein)kinderen niet meer waardevol is. Dat brengt frustratie, stress en zelfs rouw met zich mee.

Jongere generaties lijden dan weer onder de vaststelling dat het huidige aanbod in parochies niet voldoende gezinsvriendelijk is of niet aansluit bij hun levenswijze en agenda. Zij hechten bijvoorbeeld belang aan een plek waar kinderen welkom zijn en een actieve rol krijgen in de viering. Zij appreciëren intergenerationele initiatieven waarin zij samen met hun kinderen over leven en geloof kunnen uitwisselen. Zij hebben nood aan plekken waar andere jonge gezinnen zijn en waarderen de kansen tot ontmoeting voor of na de viering. Ze dromen van geloofsgemeenschappen waar plaats is voor nieuwe elementen: een cafetaria waar de eerste contacten gelegd worden, een inloophuis waar je met grote en kleine levensvragen terecht kunt, een speeltuintje in de buurt van het kerkgebouw enzovoort. Een aantal van hen voelt zich niet 'gezien' als christen omdat zij hun geloof beleven buiten de grenzen van de klassieke parochie: in maatschappelijke engagementen zoals gevangenisbezoeken, opvangprojecten, solidariteitskoren; in nieuwe initiatieven zoals de deeleconomie (autodelen, cohousing, tuindelen, lokale voedsel economie); in kleine gelovige groepjes die bij iemand thuis samenkomen, op gelovige gezinsvakanties ...

Deze situatie brengt voor de verschillende generaties concrete beproevingen met zich mee. Je zou kunnen zeggen dat elke generatie

hierdoor in de verleiding gebracht wordt om op zichzelf terug te plooiën of om er 'de brui aan te geven'.

Oudere generaties kunnen zich bijvoorbeeld laten leiden door de gedachte 'het zal onze tijd nog wel duren' en erin berusten. Zij kunnen in de verleiding gebracht worden om alles te behouden zoals het is vanuit de angst om los te laten of vanuit de weerstand tegen vernieuwing en verandering. Hierdoor bevriest de openheid voor en het vertrouwen in frisse ideeën van jonge mensen waardoor opvolging onaantrekkelijk of onmogelijk wordt. De overtuiging dat geloof zich enkel ontvouwt binnen de klassieke parochiestructuren kan ertoe leiden dat je niet meer ziet hoe jonge mensen hun christen-zijn vormgeven op plaatsen die niet (meer) kerkelijk verankerd zijn. Wie de beproeving van 'het zien en duiden van de tekenen van de tijd' niet doorstaat, dreigt stil te vallen, op zichzelf terug te plooiën of vast te lopen in platgetreden paden.

Jongere generaties kunnen in hun verlangen naar vernieuwing soms verleid worden om geen rekening te houden met wat oudere generaties kostbaar vinden. Soms ook worden de verwachtingen van jongeren omtrent een eigen en eigentijdse bijdrage aan het leven van de Kerk zodanig op de proef gesteld dat zij er moedeloos van worden en niets meer verwachten van de Kerk. Soms loert zelfs de verleiding om de hoek om de dromen voor nieuwe, frisse geloofsgemeenschappen dan maar op te geven.

Tijd voor een nuance. Deze beproevingen *kunnen* er zijn, maar zijn niet bij iederéén aanwezig en zijn niet altijd generatiegebonden. We zien evenzeer vernieuwende initiatieven die getrokken worden door oudere generaties en angst voor vernieuwing bij jonge mensen.

© Shirley Smith Fletcher

➤ *Op bedevaart, een heuse fysieke, mentale en spirituele beproeving.*

Leven voorbij de beproeving: een dynamische en dialogerende Kerk

Deze lange lijst van beproevingen klinkt misschien weinig hoopgevend. Het kan hard zijn als je 'de status opmaakt in de woestijn'. Toch is het ook bevrijdend omdat het richtinggevend werkt.

Beproevingen tekenen tegelijk de contouren van een hoopvolle toekomst. Ze tonen aan dat de enige hoopgevendende weg ligt in een Kerk die voortdurend *in beweging* is. Er is hoop wanneer we in vertrouwen durven los te laten zonder het waardevolle te verliezen. Loslaten betekent hier 'durven dromen'. Er is toekomst daar waar we out of the box durven te dromen en nieuwe vragen durven te stellen.

De geschetste beproevingen laten ook zien dat het zorg dragen voor de toekomst van de Kerk een *gemeenschappelijke* bekommernis is van verscheidene generaties. Alleen onderkennen we een verschil in de manier waarop ze deze zorg willen realiseren. Gesprekken en ontmoeting tussen generaties zijn bijgevolg essentieel om trouw te blijven aan onze gemeenschappelijke zending.

Laten we de toekomst van de kerkgemeenschappen en de beproevingen die we daarbij ervaren bekijken als een uitdaging. Een open blik en het stellen van nieuwe vragen horen daar onlosmakelijk bij, als een wezenlijk onderdeel van onze zending als Kerk.

Info: www.gezinspastoraal.be

Tallose mensen op de vlucht doorstaan tal van beproevingen, in eigen land, tijdens hun vlucht en uiteindelijk als ze hier aankomen en niet de verhoopte veilige haven vinden. Het 'Concert van de hoop' op 26 december om 15 uur in de Sint-Pauluskerk in Antwerpen wil hen een hart onder de riem steken. De opbrengst gaat naar het project 'Human corridors' met de steun van Sant'Egidio en naar de opvang van oorlogsvluchtelingen uit Syrië en Irak door De Loodsen in Antwerpen. Dankzij dergelijke initiatieven komen vluchtelingen niet in asielcentra terecht maar worden ze rechtstreeks opgevangen in onze gemeenschap en begeleid bij het zoeken naar een woning, werk of bij andere integratietrajecten. De affiche van het concert is meteen een schilderij dat hoop uitademt: verschillende mensen, verschillende kleuren. Een wereldbol die rust in open handen. Wie goed kijkt, ontwaart een hart in die wereldbol. Kaarten en info bij 0478 34 65 56 of emmavanderkaden@skynet.be en bij 0478 09 80 27 of roger.van.praet@telenet.be. Nadien wordt het schilderij geveild ten bate van de projecten.

© Bart Verheyen

➤ *Een kaarsje wordt aangestoken. En nog een. En nog een. En de kring brandende kaarsjes groeit en breidt uit. Jongeren zoeken creatief naar nieuwe manieren om hun geloof te beleven. Een 'light a candle' nodigt studenten, jonge gezinnen, ouderen, nieuwsgierige passanten ... uit om ook een kaarsje aan te steken en even te verstillen. Op 10 december organiseert wHAjo – Inspirelli Balen-Mol een 'light a candle' op de kerstmarkt in Mol (12 tot 18 uur).*

› *Mama en papa Ria en Luc Van Hoof genieten met zoon Tijs van een boottocht.*

“JIJ HEBT EEN SPECIALLEKE BIJ, HE!”

“Momenteel is onze Tijs met vzw Horizon op vakantie”, vertellen Luc en Ria Van Hoof in Hulshout. Beiden blikken terug op ruim dertig jaar opvoeding van hun kinderen Jan en Tijs. “Bij de geboorte woog Tijs maar 1,750 kg. Dus moest hij meteen de couveuse in!”, herinnert mama Ria zich. Luc vervolgt: “Omdat hij zo klein bleef, kreeg hij groeihormonen toen hij veertien jaar was.”

Sindsdien legden Tijs en zijn ouders een lange weg af met beproevingen, ontgoochelingen, maar ook met hoop en groei. Ria legt uit: “Tijs was nog heel jong, toen specialisten reeds de diagnose ADHD stelden. Wij hadden onze twijfels daarbij. Telkens iemand anders dan wij hem wilde omhelzen bijvoorbeeld, hield hij zich stokstijf.” Luc vult aan: “Tijs ging wel naar de Chiro, maar toen we hem ophaalden, was de hele groep aan het spelen en stond hij apart. Als ouder sta je daar machteloos bij.” “En dat doet pijn”, getuigt Ria. “Dat moet toch erg zijn voor hem. Als ouder moet je een hele weg afleggen om tot het inzicht te komen dat je dat niet mag bekijken vanuit jouw standpunt, maar juist best beoordeelt vanuit zijn behoefte. Dat vraagt tijd, want je krijgt geen handleiding.” “En dan oordelen burens of kennissen soms ook nog jouw manier van aanpak”, merkt Luc op. “Toen Tijs een puber was, kregen we wel eens de opmerking: ‘Jij hebt een specialleke bij, hé!’ ”

Pas toen Tijs veertien was, wees een test over sociale vaardigheden duidelijk in de richting van autisme. “Op een bepaald moment kreeg hij van het Vlaams Fonds het etiket ‘autisme’ opgeplakt. Dat gaf me een dubbel gevoel. Enerzijds klinkt het definitief, anderzijds biedt het ook duidelijkheid. Op dat moment werden we als ouder enigszins ontlast.”

Ook Tijs beleefde op school enkele nare momenten: “Een juf gaf hem een plaats achteraan in de klas. Hij mocht aan geen enkele opdracht deelnemen. Het duurde lang vooraleer we dat wisten, want Tijs klaagde nooit.” De keuze voor een andere school bood een oplossing. “Tijs werd goed opgevangen in de nieuwe klasgroep”, weet Ria. “Toen hij een kunstwerkje maakte, kwam zijn juf dat trots tonen!”

Wat eerst een beproeving is, wordt later soms een bevrijding. Luc verduidelijkt: “In de humaniora volgde Tijs toerisme. Op een dag kregen de leerlingen de opdracht zelf hun eten in te slaan. Dat kan Tijs niet. Hij wordt door allerlei zaken geprikkeld en vergeet te eten. Toen we de juf informeerden, hield ze voet bij stuk. Maar op het einde van het schooljaar verontschuldigde ze zich en vertelde ze ons dat ze een bijscholing zou volgen over kinderen met autisme.”

Ook met de parochiepriester had Tijs een fijn contact. Ria legt uit: “Tijs’ broer was misdienaar. Tijs wilde dat ook graag zijn. We probeerden dat uit zijn hoofd te praten, tevergeefs. Pastoor Jos zag er evenwel geen graten in. ‘Laat hem maar komen’, zei hij vol vertrouwen. ‘Dat zal wel lukken.’ Toen Tijs de eerste keer de mis diende, hielden wij ons hart vast. Toen pastoor Jos opstond om naar het altaar te gaan, ging Tijs op zijn stoel zitten. Iedereen in de kerk schoot in de lach. Toen Jos terugkeerde naar zijn plaats en zag dat die bezet was, ging hij gewoon naast Tijs zitten op de stoel van de misdienaars. Zaak opgelost.”

Johan Govaerts

WIJ HEBBEN ELKAAR NODIG

Reeds als kind keek ik verwonderd en vertederd naar het ‘kinds’ worden van mensen. Sinds begin 1986 werk ik in Huis Perrekes, dat staat voor wonen, zorg en begeleiding op maat voor personen met dementie. Elke dag opnieuw word ik geraakt door de levenskracht, de wijsheid en het verlangen van mensen om er te zijn tot op het laatste. Mijn ervaring leert me dat ‘er zijn’ tot op het einde – nabij zijn – de laatste tocht rijk en betekenisvol maakt en meermaals bevrijdend werkt voor alle betrokkenen. In wat op het eerste gezicht het meest nutteloze lijkt, schuilt misschien wel het meest betekenisvolle.

“Het was alsof dementie ervoor zorgde dat we elkaar nabij konden zijn”, aldus een echtgenote van een jonge persoon met dementie die inmiddels overleden is. “Ik leerde dat het uitspreken en het tonen van verdriet ook verbindend kan zijn. Mijn man was vroeger erg rationeel. Het verlies van zijn verstandelijke vermogens maakte dat we nu elkaar konden troosten: hand in hand wandelen en de herfst ruiken, samen lachen om de kleinzoon die zijn eerste passen zet ... De liefde bleef overeind. Ik werd niet meer letterlijk herkend, zeker wel geraakt – erkend in mijn liefde voor hem. Ik was tot op het laatste samen met de kinderen bij hem. Het was een soort van verdrietig gelukkig moment dat we nu koesteren.”

› *Orry Van de Wauwer (rechts) en partner Steve*

In elk van de drie huizen van Huis Perrekes wonen en leven een vijftiental mensen samen. Zij delen lief en leed, ieder vanuit eigen resterende mogelijkheden. Ze worden in elk huis ondersteund door een team dat draagt en loslaat. Samen met familie en vrienden die hun dierbare bezoeken, zoeken we naar de betekenis van het halve woord, van de traan, van de woede-aanval. Het is een moeilijke weg die we samen afleggen. Familieleden voelen zich vaak onmachtig, triestig en schuldig. Wie is hun sterke partner, vader of moeder nu? De rollen zijn veranderd: partner, moeder of vader worden zorgenkind. Wij spreken hierover met hen en luisteren naar hun angsten, noden en herinneringen. De familie brengt het levensverhaal. Wij trachten te begeleiden in de lijn van voorgaande levensfasen, als het kan aansluitend, een continuüm vormend met wat voor de persoon met dementie 'thuis' en 'waardigheid' betekenen(d)en. "Huis Perrekes was als het ware een verlengstuk van ons huis geworden", omschreef een familielid het ooit.

In een lapjeshuis – ingepakt met brei-en haakwerk door bewoners, gasten, familie, vrienden ... – komen een tiental mensen overdag samen. Het zorgvernieuwingsproject *Opmaat* stemt de zorg en de begeleiding thuis af met de familie, de mantelzorg, de burens

© Pieter Delbeke

en de verschillende thuiszorgpartners, zodat mensen zo lang en zo goed mogelijk thuis kunnen wonen. Met Kerstmis openen wij de *Villa*, een open huis als brug tussen residentiële zorg en thuiszorg waar mensen met dementie, hun familie en passanten op vakantie kunnen komen, onthaasten en herbronnen.

Op tal van manieren is Huis Perrekes zo ingebed in de buurt en verbonden met de wereld. De mensen met dementie zijn gekend, worden

gezien en graag gezien. In de ontmoeting met hen komen we onszelf tegen en beseffen we meer dan ooit hoe wij als mens kwetsbaar zijn en afhankelijk van elkaar. Elke dag opnieuw ervaren wij dat net de aanvaarding van onze kwetsbaarheid ons sterker maakt. Daarom is 'ik heb je nodig' onze openingszin bij uitstek.

Carla Molenberghs
Directrice Huis Perrekes

WAAROM MOET MIJN OMA KIEZEN TUSSEN MIJ EN DE KERK?

"Deze zomer trok de Pride Parade voor de tiende keer door Antwerpen. Langs de weg keken twee priesters geboeid naar het feest dat we als holebigemeenschap vierden. Een week later nam ik deel aan de Mariaprocessie rond de kathedraal. Op een bepaald ogenblik, net tijdens een gebed van onze bisschop, werd er lacherig gedaan op het terras van een holebicafé waarlangs de processie trok. Ik schaamde me op dat moment omdat die openheid er toen niet was. Tegelijk begreep ik het ook. Als een onderdeel van je identiteit niet gewaardeerd wordt door een instituut, zet je je af tegen dat instituut. Het is wel jammer dat dat gebeurt tegenover mensen die juist een pastorale houding aannemen en mij zonder vooroordelen verwelkomen."

Orry Van de Wauwer (29), een jonge CD&V-politicus uit Deurne, vertelt het voorval als voorbeeld van een beproeving waarmee hij geregeld geconfronteerd wordt. "Het typeert meteen de dubbele houding van de Kerk tegenover holebi's: een heel pastorale houding ten opzichte van mij als persoon enerzijds en de afwijzende houding van de officiële kerkelijke leer tegenover wie ik ben als persoon anderzijds." Die afwijzing ervaart het kersvers Vlaams Parlementslid als een vorm van discriminatie. Het wegwerken van discriminatie, onder welke vorm ook, is een van zijn drijfveren om aan politiek te doen.

Orry heeft het er moeilijk mee dat de Kerk als organisatie haar verantwoordelijkheid niet opneemt om paal en perk te stellen aan de discriminatie van holebi's. "Door haar uitspraken tégen holebi's draagt ze net de boodschap uit dat het geen probleem is om hen te discrimineren. Waarom zou mijn grootmoeder moeten kiezen tussen haar liefde voor mij of de officiële lijn van de Kerk?", vraagt hij zich af. "Het stelt me als gelovige teleur. Het maakt me ongerust dat de Kerk geen voortrekkersrol wil spelen voor de erkenning van holebi's overal ter wereld. Waar is dan de naastenliefde die ik toch wel aantref bij tal van gelovigen?"

Tegelijk blijft Orry hoopvol gestemd. "Als student ontmoette ik tal van pastoraal werkers die een open houding aannamen en me opnamen in de gemeenschap. Een gemeenschap waarin ik zelf tal van engagementen opneem en waaraan ik graag mee bouw. Een geloofsgemeenschap waarin ik me thuis voel, en waarin een pastorale houding gecombineerd met een mooie liturgie en rituelen meer nadruk krijgt dan het strikt handelen volgens regels of rechtlijnige uitspraken", vertelt hij. "Daarom kozen mijn partner en ik er bewust voor om niet enkel burgerlijk te huwen, maar ook een zegening te vragen."

Thijs Van den Brande

wagen de sprong.

CUM LAUDE

WAT BIDDEN WIJ IN HET ONZEVADER?

“Heer, leer ons bidden”, vroegen de leerlingen aan Jezus (Lucas 11, 1). Hij leerde hun het Onzevader. Zij gaven het door aan de volgende generatie christenen. En zo ging het door, van generatie op generatie, tot op vandaag. Wat zeggen we als we bidden zoals Jezus het ons leerde? Met de bede ‘En breng ons niet in beproeving, maar verlos ons van het kwade’ sluiten we deze reeks en het Onzevader af. Wat vragen we God in deze twee bedes?

Myriam Smits

Als je met mensen in gesprek gaat over de bede ‘En breng ons niet in beproeving’, stellen ze al gauw de vraag ‘Wie brengt ons dan in beproeving?’. En in één adem voegen ze eraan toe: ‘Dat kan God toch niet zijn?’. We hebben het vooral moeilijk met de term ‘beproeving’. Wat betekent die? In de Bijbel komen de term ‘beproeving’ en het werkwoord waarvan het afgeleid is vaker voor.

In het psalmboek vinden we een opmerkelijk vers:

“Heer, U mag mij beproeven en onderzoeken, mijn nieren en hart toetsen. Altijd staat uw liefde voor ogen, ik bewandel de weg van trouw aan u” (Psalm 26, 2-3).

Waar de voorlaatste bede van het Onzevader aan God vraagt om ons niet in beproeving te brengen, vraagt de psalmist net het omgekeerde. De tekst van Psalm 26 doet

vermoeden dat de psalmist ten onrechte wordt aangeklaagd. Hij doet een beroep op een hogere instantie om zijn onschuld vast te stellen. Hij bepleit zijn onschuld voor God, de rechtvaardige Rechter. Die mag de psalmist beproeven. De psalmist bewandelt immers de weg van God en stelt zijn vertrouwen in Hem.

God kan de mens dus beproeven. Dat blijkt ook uit andere verhalen in de Bijbel. Zo begint het bekende verhaal van Abraham en Isaak met de woorden:

“Hierna gebeurde het dat God Abraham op de proef stelde. Hij zei tegen hem: ‘Abraham.’ En hij antwoordde: ‘Hier ben ik.’ Hij zei: ‘Ga met Isaak, uw zoon, uw enige, die gij liefhebt, naar het land van de Moria, en draag hem daar, op de berg die Ik u zal aanwijzen, als brandoffer op.’” (Genesis 22, 1-2).

Abraham doet wat God hem vraagt. Hij gaat met Isaak naar de berg en maakt alles klaar voor het offer. Dan grijpt de engel van God in:

“Toen Abraham echter zijn hand uitstak naar het mes om daarmee zijn zoon te offeren, riep de engel van de Heer hem vanuit de hemel toe: ‘Abraham, Abraham!’ En hij antwoordde: ‘Hier ben ik.’ En Hij zei: ‘Raak de jongen met geen vinger aan en doe hem niets! Ik weet nu dat u God vreest, want u hebt Mij uw zoon, uw enige, niet willen onthouden.’” (Genesis 22, 10-12).

De beproeving van Abraham bestaat erin dat zijn geloof in God getest wordt. Heeft hij zoveel vertrouwen in God dat hij bereid is zijn zoon te offeren en daarmee de vervulling van de belofte op het spel te zetten? We kennen het antwoord. Abraham haalt de test cum laude en wordt daarmee een voorbeeldgelovige, ook voor ons.

Deze link tussen beproeven en geloven vinden we ook terug in andere boeken van het Oude Testament. Zo onderzoekt God in het boek Exodus, waarin de woestijntocht van het volk Israël wordt beschreven, met enige regelmaat of het volk Hem trouw blijft. Deuteronomium vat dit als volgt samen:

“Blijf denken aan heel die tocht van veertig jaar die de Heer, uw God u in de woestijn heeft laten maken. Hij heeft u toen vermederd en op de proef gesteld om uw gezindheid te leren kennen: Hij wilde zien of u zijn geboden zou onderhouden of niet” (Deuteronomium 8, 2).

Telkens stelt God de mensen voor de keuze zijn weg te gaan en trouw te blijven aan het verbond dat Hij met hen sloot. Wie vertrouwd is met de oudtestamentische verhalen, weet dat dit voor het volk niet altijd evident is. Denk aan het verhaal over het gouden kalf (Exodus 32, 1-35). Terwijl Mozes bij God de stenen tafelen met de tien geboden haalt, aanbidt het volk een afgodsbeeld. God laat zijn volk echter niet in de steek. Hij geeft het steeds nieuwe kansen om zijn weg te gaan.

Naast de evangelieteksten met het Onzevader vinden we de term ‘beproeven’ of de afgeleide ervan ook in andere passages van het Nieuwe Testament. De bekendste is wellicht de beproeving van Jezus in de woestijn. Jezus staat aan het begin van zijn openbaar leven. Hij laat zich dopen door Johannes de Doper. Het verhaal vervolgt:

“De Geest dreef Hem weg, recht de woestijn in. Hij bleef in de woestijn, veertig dagen, op de proef gesteld door de satan” (Marcus 1, 12-13).

Keer op keer stelt satan Jezus voor de keuze: ontrouw of trouw aan God. In zijn antwoorden bevestigt Jezus zijn gekozen weg. Hij blijft trouw aan zijn opdracht. Ook in andere

© Ise van Halst

nieuwtestamentische passages zien we een link tussen beproeving enerzijds en het blijven vertrouwen in God anderzijds. Na de parabel van de zaaier verduidelijkt Lucas:

“Die op de rotsige bodem zijn zij die het woord met vreugde aannemen wanneer ze het horen, maar ze hebben geen wortel; ze geloven enige tijd, maar op het moment van de beproeving worden ze afvallig” (Lucas 8, 13).

In de hof van Getsemane drukt Jezus zijn leerlingen op het hart:

“Blijf wakker en bid dat jullie in de beproeving niet bezwijken. De geest is wel van goede wil, maar het vlees is zwak.” (Marcus 14, 38).

De zesde bede van het Onzevader sluit hierbij aan. We bidden God om niet te bezwijken in de beproeving en om niet boven onze krachten beproefd te worden. God beproeft de mens maar laat hem niet los. Zo schrijft Paulus aan de christenen van Korinte:

“U hebt nog geen enkele beproeving doorstaan die de menselijke maat overschrijdt. God is getrouw: Hij zal niet toelaten dat u boven uw krachten beproefd wordt. Mèt de beproeving bepaalt Hij ook de uitkomst, zodat u haar kunt doorstaan” (1 Korintiërs 10, 13).

God test het geloof van de mens, maar we mogen erop vertrouwen dat de test niet boven ons kunnen zal zijn. God biedt een weg om de beproeving te doorstaan. Of met de woorden uit het boek *Wijsheid van Jezus Sirach*:

“Wie de Heer vreest wordt door geen ongeluk getroffen, maar in de beproeving wordt hij ook weer gered” (Wijsheid van Jezus Sirach 33, 1).

Bijbelvaste lezers zullen wijzen op de tekst uit de brief van Jakobus:

“Niemand mag zeggen, als hij beproefd wordt: Ik word door God beproefd. Want God, die

niet door het kwaad wordt beproefd, beproeft zelf ook niemand” (Brief van Jakobus 1, 13).

Hoe combineer je dit vers met het boven aangehaalde citaat uit de eerste brief aan de Korintiërs? Spreken deze verzen elkaar niet tegen? Een citaat uit *Wijsheid van Jezus Sirach* zet ons op weg naar een antwoord:

“Zeg niet: ‘Het ligt aan de Heer, dat ik mij van Hem heb afgewend!’ Wat Hij verfoeit, veroorzaakt Hij niet. Zeg niet: ‘Hij heeft mij zelf misleid!’ Want aan een zondaar heeft Hij geen behoefte. De Heer haat alles wat verfoeilijk is, en wie Hem vrezen bespaart Hij het.” (Wijsheid van Jezus Sirach 15, 11-13).

God kan ons in een situatie brengen waarin we beproefd worden, maar Hij maakt de keuze niet. Dat doen we zelf. God kan niet verleid worden tot het doen van het kwade en zal in die zin ook niemand aanzetten tot kwaad doen. Het komt er dan ook op aan standvastig te blijven. Door de beproeving worden we uitgedaagd na te denken over onze keuze voor God en deze keuze te bevestigen. Resultaat is dat ons geloof sterker wordt. En dat lezen we in het begin van de brief van Jakobus:

“Broeders en zusters, beschouw u als heel gelukkig wanneer u in allerlei beproevingen geraakt, want u weet dat de beproeving van uw geloof standvastigheid voortbrengt” (Brief van Jakobus 1, 2-3).

Met de laatste bede ‘maar verlos ons van het kwade’ vragen we God om datgene wat ons bedreigt van ons weg te nemen. Met deze bede sluiten we aan bij het gebed van de psalmist. Hij vraagt God hem te redden van het kwaad door anderen aangedaan en hem te vrijwaren van het onrecht:

“Behoed mij voor de plannen van wie hun kwaad beramen, het wroeten van hun arglist” (Psalm 64, 3).

“Richt mijn schreden, zoals U hebt beloofd, geef het onrecht geen macht over mij” (Psalm 119, 133).

Tegelijk scharen we ons achter het vertrouwen uitgesproken in de bekende psalm 23. God trekt op onze levensweg met ons mee als een herder, als een vader die voor ons zorgt.

“Al moet ik door dalen van duisternis en dood, ik ben voor geen onheil bang, want U bent bij mij: uw knots en uw staf geven mij nieuwe moed” (Psalm 23, 4).

Op de vraag van zijn leerlingen “Heer, leer ons bidden” geeft Jezus hen de tekst van het Onzevader. Het is een gebed met twee delen. In het eerste deel bidden we voor de belangen van God, dat zijn Rijk dat reeds begonnen is verder doorbreken mag. In het tweede deel bidden we om datgene wat wij als zijn kinderen nodig hebben.

Bronnen:

- B. Harner, *Understanding the Lord's prayer*, Philadelphia, 1975
- P. J. Hartin, *James*, (Sacra Pagina, 14), Minnesota, 2009
- J. Lambrecht, *Zo moet u bidden. Het Onze Vader: uitleg en vertaling*, in *Tijdschrift voor Liturgie* 61 (1977), blz. 185-205
- G. Lohfink, *Het Onzevader opnieuw uitgelegd*, Antwerpen, 2016
- “peira ktī (beproeving)”, in *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, Band VI, blz. 23-37
- B. Standaert, *Leven met de psalmen*, Tielt, 2016

BRUGGEN BOUWEN

BOSCO RUAN BEREIDT ZICH VOOR OP ZIJN PRIESTERWIJDING

China is zijn land van herkomst, Antwerpen zijn huidige woonplaats. Ondertussen verkende hij ook Chicago. Oost en West komen samen in Bosco Weiyuan Ruan. Antwerpen leerde hij kennen via bisschop Johan Bonny, die hij enkele keren ontmoette tijdens zijn studies theologie in Leuven. En dat viel blijkaar mee, want Ruan besloot om seminarist van ons bisdom te worden. Op 9 september werd de 33-jarige Ruan tot diaken gewijd op weg naar het priesterschap. 'Relevant' sprak met hem.

Lea Verstricht

Ruan heeft het over de complementariteit van de Leuvense theologische studie – “Ik hou van het academisch niveau” – en de priesteropleiding, die hij deels in Chicago volgde – “Daar leer je wat het betekent om priester te zijn op spiritueel, menselijk en pastoraal vlak.” Hij heeft het ook over de verscheidenheid van katholicisme en Kerken die hij leerde kennen in de drie totaal andere werelden, waar hij woonde of te gast is.

En waar de uitdagingen ook sterk verschillen. We zitten duidelijk voor een bewogen man die zich laat raken door wat hij ervaart en ziet, en een denker die af en toe de nodige tijd vraagt vooraleer hij antwoordt.

Een tempel van God

We polsen naar zijn positieve ervaringen met de Belgische Kerk. “Het geloof beperkt zich hier niet tot het kerkgebouw. Ik zie wel dat niet iedereen naar de mis gaat, maar mensen gaan naar armen en zieken, delen voedsel uit en ondersteunen noden allerhande. Tegelijk zie ik een Kerk met een ‘diepe’ geschiedenis. Die leverde prachtige kerkgebouwen op die ik elders niet ben tegengekomen.” Wat doen die kerken met hem? “Ze dwingen respect af. In kerken kun je thuiskomen wanneer je veel reist. Ik kom tot rust bij mezelf en bij God. Zo'n kerk is echt een tempel van God.”

Vooraleer te antwoorden op de vraag waarom hij zo van de Kerk houdt, neemt hij wat meer bedenktijd. “Ik kan daar altijd liefde voelen. Ik kan er nadenken over mezelf, over mijn oorsprong. Mijn hele leven krijgt er vorm. Ik ben geschapen door God, vanuit zijn liefde. Als dit besef doordringt, kunnen mensen geluk en vrede vinden in zichzelf, speciaal in deze lawaaierige wereld. Wat me aantrekt in de Kerk, is het geliefd-zijn door God. Kerken verschillen, maar het geliefd-zijn is overal hetzelfde.” Toch ervaart

hij dat het aanwakkeren van dit besef verschilt van kerkgebouw tot kerkgebouw. “Kunst is hiervoor best belangrijk”, meent hij. “Je hoeft niet alles te willen verstaan. Een andere dimensie dan onze rationele logica moet aangesproken worden. En dan komt de lange geschiedenis die zich weerspiegelt in de Belgische kerken als een pluspunt naar voren.”

Bosco Ruan kijkt hoopvol naar de toekomst. Hij studeert op dit moment volop Nederlands, “een mooie maar taaie taal”. Hij werkt mee aan de Engelstalige vieringen in de kathedraal. In de toekomst wil hij graag ook wat betekenen voor andere gemeenschappen in Antwerpen. “Ik hoop dat ik iemand kan zijn die bruggen kan bouwen tussen mensen uit Vlaanderen en China, zodat ze elkaar beter leren kennen. De rijkdom van de verschillende culturen in hun verscheidenheid is enorm. Er wonen al lange tijd Chinezen in Antwerpen, maar ze kennen de religieuze achtergrond van Antwerpen niet, of de lange geschiedenis van de Belgische Kerk. Tegelijk kennen de Antwerpenaren te weinig van de rijke Chinese cultuur die aanwezig is. Er is meer dan Chinese restaurants en massage. Het is spijtig dat die relaties zo beperkt blijven.”

Zijn als kinderen

Integratie is geen evident gegeven, stellen we beiden vast tijdens ons het gesprek. Hoe

➤ *Bosco Weiyuan Ruan*

kunnen bruggen gebouwd worden? Hoe kan de aanwezige rijkdom van de verschillende culturen ingezet worden om deze samenleving goed te maken? Hoe de eigenheid van deze culturen respecteren en toch met elkaar samenleven? Hoe ben je een bruggenbouwer in de praktijk? “Op die vragen heb ik nog geen concreet antwoord. Maar misschien kunnen we vertrekken bij de kinderen. Zij dragen de twee culturen in zich en moeten zich ook zo gedragen in de samenleving. Zij leren om te communiceren met elkaar en in de verscheidenheid.”

Wat brengt hij mee van China of van andere continenten naar de Kerk in Antwerpen, willen we weten. Denkpauze. “Liefde voor de Kerk en het geloof”, antwoordt hij. “Het is belangrijk dat het geloof betekenis en vorm kan geven aan het leven van mensen. Ik zie een verschil tussen de Kerk hier, waar geloof lange tijd vanzelfsprekend was, en de Kerk in andere continenten, waar mensen moeten zoeken wat geloof kan betekenen. Het leven van mensen verandert eens ze dit ontdekt hebben. Het gaat over het zoeken naar en het nadenken over de betekenis van het leven.” Hij ziet mensen hier ook zoeken, en af en toe vormen ze ook groepen. “Ze creëren dan een eigen taal. Een nieuwe taal die we moeten proberen te verstaan. Aan de Kerk om deze groepen of mensen nabij te zijn en te ondersteunen via dialoog, door in gesprek te gaan met mensen,

samen te eten en bereid te zijn om te leren van elkaar. Dit aanwezig zijn in gewone dingen kan een begin zijn van vriendschap, een relatie van gelijken, waarin vertrouwen kan groeien en geloof een plek kan krijgen.”

Koud en warm

Wat heeft Ruan al geleerd van onze samenleving? Hij ziet een groot verschil in de omgang van mensen met elkaar. “In sommige culturen word je hartelijk begroet, alsof ze je al jaren kennen, ook al ben je een nieuwkomer. Brede glimlach, klopt op de schouder, het hoort er allemaal bij. Maar daar blijft het bij. Het gaat niet echt dieper. Hier in België word je misschien wat ‘cooler’ benaderd, maar jullie zijn meer ‘normaal’. Het is niet moeilijk om vertrouwensvol om te gaan met elkaar. Een gesprek kan hier sneller naar de diepte gaan. Jullie zijn geen ‘koude’ mensen zoals men soms beweert. Jullie hebben een vriendelijkheid die verder gaat dan de oppervlakkige hartelijkheid.”

Opnieuw haalt hij het belang van de geschiedenis aan, en hoe we daarmee omgaan in ons land. “Het is een plezier om hier door de straten te lopen. Oude gebouwen hebben hun plek tussen nieuwere. Leven met de geschiedenis creëert een historisch bewustzijn. En dat bewustzijn maakt dat we ook geschiedenis

creëren. Op die manier kun je vanuit een verleden ook een toekomst verbeelden.” Iets nieuws beginnen vanuit een traditie ziet hij ook weerspiegeld in het verhaal van Jezus zelf. “Jezus was een Jood, leefde volgens de richtlijnen van het Jodendom. Toch hadden zijn leerlingen begrepen dat hij voor iets nieuws stond en begonnen zij vanuit die traditie een nieuwe beweging.”

Traditie met toekomst

Daar ziet hij ook uitdagingen liggen voor de Kerk in België. “Ze stond altijd al in de frontlinie. Tot vijftig jaar geleden zond zij vele missionarissen uit om de boodschap bij mensen waar ook ter wereld te brengen. Op dit moment liggen de uitdagingen anders. Uit onze ervaringen met de secularisatie van de samenleving kunnen we veel leren en doorgeven aan katholieke gemeenschappen in landen waar de secularisatie zich nu ook doorzet. Een Kerk verandert voortdurend met de samenleving. Het is belangrijk om daar oog voor te hebben en eruit te leren. Zo evolueren we als Kerk. Zo creëren we een traditie met toekomst. De vorm is slechts historisch en kan vergaan, het geloof zelf is leven(d). Dat is de grote uitdaging voor de Kerk vandaag. Dat is niet gemakkelijk,” beseft Ruan, “maar daar zit ons geloof net en dat houdt ons wakker.”

EEN HUIS MET EEN HART

NIEUW ELAN BIJ GEZINSPASTORAAL

© Tom Vercauteren

*De pauselijke exhortatie 'Amoris Laetitia' met de besluiten van de twee synodes over het gezin, het boek 'Mag ik? Dank je! Sorry', de pastorale brief van onze bisschoppen bij 'Amoris Laetitia' en de eerste verkenning van de bevindingen van de dubbele gezinssynode op de diocesane ontmoetingsdagen Hallo!, stuk voor stuk gaven ze **een nieuwe impuls aan de gezinspastorale werking in ons bisdom die dit werkjaar fris aan de start verscheen.***

**Bruno Aerts, Frank Morlion,
Thomas Willemen**

De zorg voor gezinnen in hun diverse vormen ligt onze bisschop na aan het hart. Daarom zetten we als bisdom volop in op het vertalen van *Amoris Laetitia* naar de praktijk. Sinds september is Thomas Willemen vrijgesteld om het aanbod op het vlak van gezinspastoraal te verkennen en uit te bouwen. Momenteel ligt de focus op de verloofdenwerking, het inventariseren en bekendmaken van het gezinspastorale aanbod in ons bisdom en het onderzoeken waar en welke nieuwe initiatieven mogelijk zijn.

Een fris logo onderstreept het nieuwe elan van de dienst gezinspastoraal van ons bisdom (zie illustratie). Thomas legt de betekenis uit: "Het huis met het hart staat voor het gezin in de vele vormen zoals het vandaag in onze samenleving aanwezig is, het klassieke gezin, eenoudergezinnen, alleenstaanden, holebi-gezinnen, nieuw-samengestelde gezinnen enzovoort. Het kruis verwijst naar het geloof. De ringen

verwijzen naar de begeleiding en ondersteuning van verloofden, gehuwden en koppels, een belangrijk onderdeel van de gezinspastorale werking. De kinderhand in de grote hand tot slot moet helpen de weg te vinden naar het aanbod voor gezinnen met kinderen."

Thomas Willemen,
Groenenborgerlaan 149
blok O, 2020 Antwerpen,
03 454 11 44, gezinspastoraal@bisdomantwerpen.be,
www.gezinspastoraal.be/page/gezinspastoraal-antwerpen/,
op Facebook en op Instagram.

MET HET GEZIN EROPUIT

Gezinsvakantiedagen in de abdij van Averbode. Een officiële benaming die borg staat voor fijne dagen rijkelijk gevuld met bezinning, verdieping, uitwisseling, gebed en ontspanning, voor ouders en kroost. Nu al maken we ons op voor het gezinsweekend van 16 tot 18 februari 2018 en de gezinsvakantiedagen in Averbode van 8 tot en met 12 augustus.

Ook deze zomer kwamen gezinnen (uit verschillende bisdommen) samen in Averbode. Het verhaal van de profeet Jona vormde de rode draad. Vijf dagen lang werd het boek Jona bestudeerd, uitgelegd, voorgespeeld, nagespeeld... Iedere dag bood activiteiten voor alle leeftijden. Onder de kundige leiding van het kinderanimatieteam bekeken de kinderen elke ochtend een stukje van 'Pinokkio' en zochten ze naar gelijkenissen en verschillen met het Jona-verhaal. Ze dachten na over zichzelf: Wie ben ik, wie wil ik worden? Ze knutselden Jona-treppopjes en zongen liedjes.

Pater Christophe Monsieur en Frank Morlion reikten de volwassenen impulsen aan vanuit exegetisch en theologisch standpunt: Hoe beantwoord ik aan mijn roeping? Wie zijn mijn Ninevieten? Verstop ik me soms in het ruim? Op welke manier doe ik geloften? Met zijn beeldende kunst zette pater Raymond Minnaert iedereen aan het denken over Jona. Gezinsactiviteiten zoals een hilarische vis-quiz met – zoals het Jona-in-de-vis-gewijs hoort – rasechte 'viz-masters', brachten jong en oud samen. En dat alles in het groene kader van de abdij van Averbode en gedragen door de witheren-norbertijnen. Afspraak volgend jaar?

Meer info op <http://www.gezinspastoraal.be/page/gezinsweekends-en-gezinsvakanties/>.

VAN CONFLICT TOT GEMEENSCHAP

ANTWERPEN HERDENKT REFORMATIE

› In de Sint-Andrieskerk liep tot 31 oktober een tentoonstelling over de eerste jaren van de hervorming met oog voor de twijfels en de angsten van de mensen van toen. Wie voor Luther koos, kon immers alles verliezen, tot zijn leven. De tentoonstelling in een katholieke kerk, op de plaats waar het voormalig augustijnenklooster stond, waar monniken Luthers 95 stellingen genegen waren, is het levende bewijs dat er sindsdien heel wat ten goede is veranderd.

Het voorbije jaar herdacht Antwerpen met tal van lezingen, tentoonstellingen en zelfs de inhuldiging van een Maarten Lutherplein de Reformatie, die vijfhonderd jaar geleden begon. Bewerkten Luthers stellingen toen een breuk in de Kerk en leidden ze tot grote tegenstellingen, vervolgingen en godsdienstoorlogen die heel Europa zouden ontwrichten, sinds Vaticanum II verbeterde het klimaat en groeide er langzamerhand een toenadering tussen katholieken en lutheranen. “Er rest zeker nog pijn en leed ten gevolge van de Reformatie,” erkent pastor Gijsbertus van Hattem van de Lutherse gemeente in Antwerpen, “maar we werken vandaag vooral aan de onderlinge dialoog.”

Ilse Van Halst

De pastor van de Lutherse Kerk wijst op de cruciale rol die Antwerpen speelde in de verspreiding van het gedachtegoed van Maarten Luther. “En dit om meerdere redenen. Eerst en vooral omdat Luthers 95 stellingen heel wat bijval vonden bij de monniken in het voormalig augustijnenklooster, gelegen waar later de Sint-Andrieskerk werd opgetrokken. De Antwerpse drukkers lagen dan weer aan de basis van een weidse verspreiding van zijn visie en kritiek op de katholieke Kerk en de paus. Zoiets als copyright bestond toen nog niet. Tot slot speelde de politieke constellatie een niet te onderschatten rol.”

Eigenaardig genoeg was er tot op heden geen enkele verwijzing van betekenis naar Luther in de stad. Dat betreurde de Lutherse Kerk en diende daarom een aanvraag in bij het stadsbestuur om in Antwerpen een straat of plein naar Luther te noemen. Dat ondertussen, in september 2015, ook Rome al een Maarten Lutherplein inhuldigde vlak bij het Colosseum was een bijkomend argument. “Dan kan Antwerpen toch niet achterblijven”, vond pastor Gijsbertus.

Bij het ter perse gaan van dit nummer zal het plein aan de Munthof inmiddels – op 31 oktober, exact vijfhonderd jaar na het begin van de Reformatie – tot Maarten Lutherplein gedoopt zijn. “De locatie is niet zonder betekenis”, legt pastor Gijsbertus uit. “De Munthof ligt in de buurt van het voormalige augustijnenklooster waar de monniken veel sympathie koesterden voor Luthers gedachtegoed. Twee van hen zouden de eerste martelaren van het lutheranisme worden. Hendrik Voes en Jan van Essen weigerden hun steun aan Luther te herroepen en bekochten deze trouw met de dood op de brandstapel op 1 juli 1523 op de Grote Markt in Brussel. Hun verhaal is niet genoeg bekend in deze stad.”

Vandaag streven katholieken en lutheranen naar toenadering en naar de versterking van wat ze gemeen hebben, ook al zijn verschillen soms makkelijker te zien en te ervaren. “We moeten beseffen dat Luther vandaag anders zou begrepen worden dan in zijn tijd”, merkt pastor Gijsbertus op. “Hij schopte tegen het zere been op een moment waarop de Kerk geen kritiek dulde, terwijl er wel degelijk een en ander verkeerd gebeurde. We mogen niet vergeten dat Luther in opstand kwam tegen de aflathandel waarmee Rome gelden van gelovigen inzamelde voor de bouw van de immense Sint-Pietersbasiliek. Vandaag, zeker bij deze paus, zou er wel gehoor zijn voor zijn bedenkingen en zou hij daarvoor niet uit de Kerk gezet worden.”

Hij vervolgt: “De omstandigheden zijn veranderd. Vandaag dienen zich andere gemeenschappelijke uitdagingen aan van buitenaf, zoals de opkomst van de islam en de toenemende secularisering, waarop wij samen een antwoord zoeken. Dat is belangrijker dan met een vergrootglas te focussen op de onderlinge verschillen.”

De pastor verwijst naar de vijf oecumenische imperatieven die de Lutherse Wereldfederatie en de Pauselijke Raad voor de Bevordering van de Christelijke Eenheid uitwerkten om vijfhonderd jaar Reformatie te herdenken. “Katholieken en lutheranen moeten erover waken steeds het perspectief van eenheid en niet van verdeeldheid voor ogen te houden, te zoeken naar al wat deze eenheid tot uitdrukking brengt en de gemeenschap van het lichaam van Christus dient, en dat samen in concrete stappen uit te werken als dienst aan de wereld. Ze moeten zich er daarbij voor hoeden niet te vervallen in oude confessionele tegenstellingen. Dankzij de dialoog hebben katholieken en lutheranen inmiddels al geleerd dat onderlinge gemeenschap verschillende vormen en gradaties kan hebben”, vat hij deze uitdagingen samen. “Het hoeft geen betoog dat deze oriëntatie een voortdurend herdenken en ommekeer van het hart vergt.”

UCSIA organiseert een aantal lezingen met internationaal gerenommeerde Lutherkeners in het kader van het Lutherjaar:

- Op 23 november om 20 uur: Religie, media en propaganda (dr. Pettegree)
- Op 14 december om 20 uur: Leven en werk van Luther (dr. Schilling)

Deelname is gratis. Wel graag op voorhand inschrijven via www.ucsia.org.

HET ALTAAR IS CHRISTUS

SINT-BENEDICTUSPAROCHIE IN MORTSEL VIERT ROND EEN NIEUW ALTAAR

© Robert Gils

➤ *Vorbereidende werkzaamheden.*

Deze ietwat uitdagende titel brengt ons meteen bij de kern van de zaak. Waarom staat er in onze kerken een altaar en niet gewoon een tafel? Waar is de plaats van het altaar? Wat is de functie van een altaar in de liturgie? De Sint-Benedictusparochie in Mortsel dacht er alvast goed over na. In het kader van een proces van vernieuwing en onderhoud opteerde de parochie ervoor een nieuw altaar te plaatsen in de kerk. Op 15 oktober wijdde mgr. Bonny het.

Tom Schellekens

Al van in het begin van het Oude Testament is er sprake van altaren. Ze worden opgericht als een zichtbaar teken van de ontmoeting tussen God en mens en als een teken van dankbaarheid (Genesis 8, 21 e.a.). Dit aspect duidt meteen de kernbetekenis van een christelijk altaar. Ook vandaag wordt het grote dankgebed aan het altaar uitgesproken.

Het altaar is een ontmoetingsplaats tussen concrete en tastbare mensen en een transcendente God die in Jezus Christus toch zichtbaar tussen mensen komt leven. Die ontmoeting vertrekt vanuit een gave, een geschenk. God geeft en toont zichzelf. Het mooiste geschenk dat iemand kan geven is zichzelf (Johannes 15, 12-17). Zo ook is het altaar een plek van zelfopenbaring door God (Lucas 1, 1).

Wanneer die zelfgave wordt doorgetrokken tot zijn ultieme consequentie, wordt het een

offer: het offer van Jezus Christus die zichzelf helemaal heeft gegeven om de band tussen mens en God te herstellen. In de loop van de tijden ontstond daarenboven de gewoonte om op plaatsen waar mensen zichzelf hebben gegeven voor hun geloof een altaar op te richten. Later werd die redenering omgekeerd en werden in nieuw opgerichte altaren relikwieën geplaatst van deze martelaren of heiligen.

Ook de ontmoeting van de mens bij het altaar begint met een gave, een offer dat aan God wordt aangeboden. Het dubbelgebed van de liefde indachtig heeft het volgens Jezus echter geen zin een offer aan God aan te bieden wanneer je in onmin leeft met je broeders en zusters (Matteüs 5, 23). Daarom gaat van het altaar en de eucharistie altijd weer de roep uit om naast de 'symbolische' maaltijd in de kerk ook aandacht te besteden aan de echte maaltijd van mensen. Samen maaltijd houden is een zaak van de gemeenschap. Het samen eten versterkt de banden. Het is ook een zaak van diaconie. In het samen eten wordt delen concreet.

Met Paulus (1 Korinthiërs 10) zien we in het Oude Testament een voorafspiegeling van de betekenis van Christus, het doopsel en de eucharistie. Na de doortocht door de zee werd het volk gevoed met manna uit de hemel en water uit de rots. In het Nieuwe Testament wordt Jezus die rots genoemd en verschaft Hij het volk geestelijk voedsel met zijn lichaam en zijn bloed.

De plaats van het altaar is letterlijk en figuurlijk gegroeid doorheen de eerste eeuwen in het christendom. Na de sedes van de bisschop werd het altaar het middelpunt van de liturgie en nam het een centrale plaats in. Vaak opgericht aan de oostelijke zijde van de kerk trekt het, in samenhang met het kruis en de herdenking van het offer van Jezus, de blik van de gelovigen omhoog naar het hemelse

licht dat God aan de mens belooft en dat in de ochtend al komt piepen.

Ontstond doorheen de tijden een tendens om altaren te versieren of te omringen met schoonheid, dan sloeg het Tweede Vaticaans Concilie de weg naar versoering in. Een klein sober altaar in natuursteen brengt in zijn naaktheid de essentie naar voren. De steen verwijst naar Jezus, duurzaam en stevig, als hoeksteen voor de kerkgemeenschap.

Toen Vaticanum II een wereldwijde beweging in gang zette om van een hoofdaltaar tegen de muur met vele zijaltaren over te gaan naar één centraal altaar, werden in vele Vlaamse kerken houten altaren geplaatst. Zij hadden een tijdelijk karakter. Momenteel, zo'n vijftig jaar later, zien we dan ook de tendens om die tijdelijke situatie om te vormen tot een definitievere en symbolisch krachtige vernieuwing.

Zo besloten we in de kerk van Sint-Benedictus in Mortsel een nieuw altaar te plaatsen. Een van de problemen in het denkproces was de verzoening tussen de gerichtheid naar het oosten en het aspect van de aanbidding enerzijds en de gemeenschapsvorming met verwijzing naar het Laatste Avondmaal anderzijds. Dat was lang niet zo eenvoudig. Wij besloten het nieuwe altaar naar voren te schuiven, zodat het centraal in de kruisbeuk komt te staan. Zo komt er aan de drie zijden ruimte om als gemeenschap samen te komen en blijven tegelijk de oostelijke richting en de dankzegging en verering van God door Christus centraal staan.

Interessante lectuur:

Johan te Velde, *Het verhaal van het altaar. Een dynamisch fenomeen in de christelijke liturgie*, Valkhof Pers, 2013.

BIJ-EEN-ZAAM

ATTENT WIL SLIPENDE EENZAAMHEID DOORBREKEN

© Philippe Keulemans

› Dirk De Wachter

In een wereld die steeds sneller draait en waarin mensen het steeds drukker lijken te hebben, is er toch steeds meer eenzaamheid. Een sluipende, onzichtbare eenzaamheid die alle lagen en leeftijden van de bevolking treft. Attent, het netwerk voor maatschappelijke inzet in ons bisdom, wist psychiater Dirk De Wachter te strikken. In zijn boek 'Borderline Times' (2011) gaat hij uitgebreid in op de toenemende eenzaamheid in onze samenleving. Op de Trefdag 'Bij-een-zaam' van 9 december doet hij zijn visie uit de doeken.

Saskia van den Kieboom

"Ieder van ons wordt opgeroepen om onszelf te ontplooiën en al doende onszelf te realiseren", stelt De Wachter vast. We streven naar individualiteit. We willen zelf keuzes maken, zo origineel mogelijke keuzes en liefst ook van de eerste keer goede keuzes. Bemoeienis van allerlei instituten en instanties hebben we liever niet. Nee, we willen het heft in eigen handen nemen. Graag pakken we op allerhande sociale media uit met foto's om te tonen hoe geslaagd ons leven wel niet is, hoe goed we het doen en wat we allemaal realiseren. Perfecte foto's van de leukste uitstapjes en de boeiendste ontmoetingen. Hashtags als #lovemyjob en #livemydream vliegen ons om de oren.

Maar wat als die zelfrealisatie niet zo goed lukt als gepland? Wat als dat leven niet perfect is? "Dan loert eenzaamheid om de hoek", meent Dirk De Wachter. Je krijgt al snel het gevoel dat het je eigen schuld is als jouw project mislukt of als je in een minder gunstige situatie belandt. Je kreeg immers alle kansen.

“**Je krijgt al snel het gevoel dat het je eigen schuld is als jouw project mislukt. Je kreeg immers alle kansen.**”

In zijn boek geeft hij twee pakkende voorbeelden. De film *Medianeras. Buenos Aires in Times of Virtual Love* (2011) van Gustavo Taretto verbeeldt het verhaal van de jonge Martin die last heeft van de chaotische architectuur van de stad. Hij komt liever niet buiten en blijft binnen, vastgekluisd aan zijn computer. Mariana, een architecte wier hart gebroken is na een lange relatie, woont in dezelfde straat als Martin. Toch ontmoeten beiden elkaar nooit.

In de roman *Het koekoeksjong* (1988) voert Brigitte Raskin dan weer een jonge dertiger op die in een studentenhuis woont. Wanneer hij verongelukt, blijkt niemand te weten wie hij is. Hij hoort bij niets of niemand. Een medebewoner gaat op zoek en reconstrueert stukje bij beetje het miserabele leven van de overledene.

De Wachter wijst erop dat onze samenleving de lat hoog legt op alle vlakken en dit vanaf zeer jonge leeftijd. Kinderen gaan naar school, maar doen daarnaast talloze andere activiteiten. Alles om zichzelf te kunnen ontplooiën. Ook de toenemende verstedelijking speelt een rol,

althoewel eenzaamheid ook op het platteland voorkomt. Ter illustratie haalt hij het citaat van de Amerikaanse filosoof en dichter Henry David Thoreau (1817-1862) aan: "Nergens is men zo eenzaam als in een grote stad. Wie daar het kleine nest van zijn gezin verlaat en de huisdeur achter zich sluit, wordt plotseling een silhouet in de straat, een voorbijganger, een naamloze."

Jan Wouters, pastoraal werker op Linkeroever en een van de organisatoren van de Trefdag, herkent de eenzaamheid in de stad. "Er wonen veel mensen die geen echt netwerk hebben", weet hij uit ervaring. "Met de welzijnsschakel Jambo trachten we een netwerk van vrijwilligers uit te bouwen voor dak- en thuislozen en mensen – al dan niet met een verslavingsproblematiek – die in een sociaal isolement zijn beland." Hij vervolgt: "We mogen echter niet in de val trappen te denken dat enkel sociaalarme mensen met eenzaamheid af te rekenen krijgen. Iedereen is er vatbaar voor. Het verdwijnen van het middenveld, een verenigingsleven dat minder hecht wordt, toenemende individualisering, het zijn allemaal factoren die ertoe bijdragen dat mensen sneller met eenzaamheid te maken krijgen. Bovendien maken mensen vandaag wel makkelijk en snel virtuele contacten, maar lijkt dat vaak ten koste te gaan van echte vriendschappen."

Praktisch:

Programma: inleiding door Dirk De Wachter, tal van workshops met concrete verhalen uit lokale groepen die tegen eenzaamheid vechten.

Datum: 9 december van 9 tot 15 uur.

Plaats: Provinciaal Vormingscentrum Malle.

Prijs: 12 euro.

Inschrijven: antwerpen@ccv.be

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

OPRICHTING PASTORALE EENHEDEN

Mgr. Bonny richtte twee pastorale eenheden op bij decreten van 15 augustus 2017:

* **De Pastorale Eenheid Immanuel** omvat het territorium van de parochies Aartselaar, Sint-Leonardus; Boechout, Sint-Bavo; Boechout, Sint-Jan in de Olie, *Vremde*; Hove, Sint-Jozef; Hove, Sint-Laurentius; Kontich, Sint-Martinus; Kontich, Sint-Michaël, *Waarloos*; Kontich, Onze-Lieve-Vrouw-Onbevlekt-Ontvangen, *Station-Kazerne*; Kontich, Sint-Rita; Lint, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte.

Het team van de PE bestaat uit priester Paul **Cools**, verantwoordelijk voor gemeenschapsopbouw en coördinatie; Emiel **Baeckelmans**, verantwoordelijk voor gemeenschapsopbouw; Rudi **De Reys**, verantwoordelijk voor liturgie en gebed; Katrien **Tuyteleers**, verantwoordelijk voor verkondiging en catechese; Josée **Kleijn**, verantwoordelijk voor diaconie en solidariteit, Jos

Miseur en Jacques **Thiers**, beiden verantwoordelijk voor het financieel en materieel beheer en Frieda **Van Tittelboom**, lid.

Pastores in de parochies: priester Paul **Cools**, pastoor; priester André **Stuyck**, parochievicaris in alle parochies en pastoor in Aartselaar, Sint-Leonardus; priester Jos **Kempnaers**, parochievicaris; diakens Herman **Jacobs**, Jan **Keersmaekers**, Robert **Bob Timmermans**, Bob **Van den Bergh**.

Pastorale benoeming in een geloofskern van de PE: pastoraal werkster Helena **Leen Van Hilst** als pastoraal ziekenhuiswerkster bij Multiversum, Campus Alexianen Boechout.

* **De Pastorale Eenheid Heiligen Dimpna en Gerebernus** omvat het territorium van de parochies Geel, Sint-Amandus; Geel, Sint-Apollonia, *Stelen*; Geel, Sint-Dimpna; Geel, Sint-Franciscus van Assisi, *Elsam*; Geel, Sint-Gerebernus, *Het Punt*; Geel, Heilig Hart, *Winkelomheide*; Geel, Sint-Hubertus, *Ten Aard*; Geel, Sint-Jozef, *Holven*; Geel, Sint-Lambertus, *Bel*; Geel,

Sint-Laurentius, *Zammel*; Geel, Sint-Lucia, *Oosterlo*; Geel, Onze-Lieve-Vrouw-Bezoeking, *Larum*.

Het team van de PE bestaat uit Chris **Geens**, verantwoordelijk voor gemeenschapsopbouw en coördinatie; priester Jan **Verheyden**, verantwoordelijk voor gemeenschapsopbouw; pastoraal werkster Lieve **Helsen**, verantwoordelijk voor liturgie en gebed; priester Dirk **Van den Broeck**, verantwoordelijk voor verkondiging en catechese; Michel **Vangenechten**, verantwoordelijk voor diaconie en solidariteit, Jozef **Van de Weyer**, verantwoordelijk voor het financieel en materieel beheer.

Pastores in de parochies: priester Jan **Verheyden**, moderator van de priesterquippe; priester Dirk **Van den Broeck**, lid van de priesterequippe; diaken Edmond **Dilliën** en parochieassistente Lieve **Helsen**.

Pastorale benoeming in een geloofskern van de PE: pastoraal werkster Griet **Wouters** en Hilde **Schobben** als respectievelijk pastoraal ziekenhuiswerkster en vertegenwoordiger van de katholieke eredienst bij het Sint-Dimpna-ziekenhuis in Geel en priester Jan **Verheyden** als pastor bij het MPI Maria Hulp der Christenen.

Door deze decreten houden de federaties Kontich; Boechout-Hove-Vremde en Geel, de functies van federatiecoördinator en de taken van het federatieteam, op te bestaan. Elza **Els Pas**, pastoraal werkster, nam per 15 augustus 2017 ontslag als parochieassistente in Hove, Sint-Laurentius.

➤ *Met de oprichting van een pastorale eenheid ontstaan en groeien nieuwe vormen van netwerken en samenwerken over muurtjes heen. Op de aanstellingsviering van de PE Heilige Augustinus werd dit al meteen in praktijk gebracht.*

› Het trotse nieuwe team van de PE Mozes: Gerry Bellekens, diaken Jan Dams, pastoraal werkster Charline Seymens, Veerle Dufraing en Nick Schellemans, dat aangevuld wordt met diaken Gommaar Van Den Bergh die wegens een ziekenhuisopname verstek moest laten gaan.

© Johan Cluytens

Bij decreten van 8 september 2017 richtte de bisschop nogmaals twee pastorale eenheden op:

* **De Pastorale Eenheid Heilige Augustinus** omvat het territorium van de parochies Dessel, Heilige Familie, *Witgoor*; Dessel, Sint-Niklaas; Mol, Sint-Niklaas, *Postel*; Retie, Sint-Job, *Schoonbroek* en Retie, Sint-Martinus.

Het team van de PE bestaat uit priester Nicolaas **Gorts**, norbertijn van Postel, verantwoordelijk voor gemeenschapsofbouw en coördinatie, en voor liturgie en gebed; Bert **Verdonck**, verantwoordelijk voor gemeenschapsofbouw; Caroline **Decanniere**, verantwoordelijk voor liturgie en gebed; pastoraal werkster Christa **Damen** en Heidi **Claessen**, beiden verantwoordelijk voor verkondiging en catechese, Jeffry **De Keyser** en Werner **Mertens**, beiden verantwoordelijk voor diaconie en solidariteit, Ad **van de Wijdeven** en Karel **Van Gompel**, beiden verantwoordelijk voor het financieel en materieel beheer.

Pastores in de parochies: pastoor Nicolaas **Gorts**, norbertijn van Postel, en parochie-assistenten Christa **Damen** en Caroline **Decanniere**.

* **De Pastorale Eenheid Mozes** omvat het territorium van de parochies Heist-op-den-Berg, Sint-Alfonsus, *Goor*; Heist-op-den-Berg, Sint-Guibertus, *Itegem*; Heist-op-den-Berg, Heilig Hart; Heist-op-den-Berg, Sint-Jan Baptist, *Schriek*; Heist-op-den-Berg, Sint-Jan Baptist, *Wiekevorst*; Heist-op-den-Berg, Sint-Lambertus; Heist-op-den-Berg, Heilige Naam Jezus, *Grootlo*; Heist-op-den-Berg, Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand, *Hallaar*; Heist-op-den-Berg, Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Jozef, *Pijpelheide*; Heist-op-den-Berg, Onze-Lieve-Vrouw Koningin van de Vrede, *Zonderschot*; Heist-op-den-Berg, Sint-Salvator,

Booischot; Putte, Sint-Gerardus Majella, *Grasheide*; Putte, Sint-Jozef, *Peulis*; Putte, Sint-Niklaas; Putte, Sint-Remigius, *Beerzel*.

Het team van de PE bestaat uit Gerry **Bellekens**, belast met de deelname in de pastorale zorg en verantwoordelijk voor gemeenschapsofbouw en coördinatie; diaken Jan **Dams** en pastoraal werkster Charline **Seymens**, beiden verantwoordelijk voor liturgie en gebed; Veerle **Dufraing**, verantwoordelijk voor verkondiging en catechese; diaken Gommaar **Van Den Bergh**, verantwoordelijk voor diaconie en solidariteit; Nick **Schellemans**, verantwoordelijk voor het financieel en materieel beheer.

Pastores in de parochies: deken Jan **Verheyen** als leidinggevend priester; parochievicarissen Jozef **Bats**, Antoon **Bulckens**, Jan **Daans** en Jos **Daems**, diakens Jan **Dams** en Gommaar **Van Den Bergh**; parochieassistenten zuster Hadewych **Dierckx** en Charline **Seymens**.

Pastorale benoemingen in een geloofskern van de PE: Davine **Debouvère**, vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in WZC Sint-Jozef (koepel vzw Rusthuizen zusters van Berlaar) in Heist-op-den-Berg, pastoraal werkster Melanie **Vandezande**, pastoraal rusthuiswerkster in WZC Heilige Familie (koepel vzw Rusthuizen Zusters van Berlaar) in Heist-op-den-Berg en pastoraal werker Chris **Van Beersel**, stafmedewerker in voornoemde woonzorgcentra.

Door deze decreten houden de federaties Dessel-Retie; Heist-op-den-Berg en Putte, de functies van federatiecoördinator, de taken van het federatieteam, en de taak van plaatselijk contactpersoon, op te bestaan. Paul **Vanluffelen**, salesiaan, nam per 8 augustus 2017 ontslag als pastoor in Dessel, Heilige Familie, *Witgoor* en Dessel, Sint-Niklaas.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

ONTTREKKING AAN DE EREDIENST

Bij bisschoppelijk decreet van 24 augustus 2017 werd de kapel van de zusters van het Heilig Hart van Maria in Berlaar, Markt 24, per 4 september 2017 onttrokken aan de eredienst en teruggebracht tot een profaan en niet onwaardig gebruik, zoals bepaald in canon 1224 § 2 C.I.C.

SAMENVOEGING VAN PAROCHIES

Bij bisschoppelijk decreet van 1 september 2017 werden de parochies Berlaar, Sint-Pieter, en Berlaar, Onbevlekt Hart van Maria, samengevoegd, zoals bepaald in canon 515 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betrokken kerkfabrieken in werking treedt. De nieuwe parochie krijgt de naam 'Sint-Pieter'.

WIJDING

Bosco Weiyuan **Ruan**, geboren in Zhangjiakou City, Hebei Province in China op 13 mei 1984, werd op 3 september 2017 door de bisschop tot diaken gewijd in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen.

ZENDINGEN

Beena **Dockx** en Jan **Meusen** werden per 1 september 2017 door de bisschop gezonden als respectievelijk pastoraal werkster en pastoraal werker en benoemd tot pastoraal ziekenhuiswerkers in het AZ Monica, campus AZ Monica Deurne, voor een periode van zes jaar.

DAG VAN HET WOORD

De bisschoppen van België vragen alle kerkgemeenschappen van ons land om jaarlijks op de eerste zondag van de advent bijzondere aandacht te schenken aan het Woord van God. Met zo'n dag geven ze gehoor aan de oproep van paus Franciscus. In zijn apostolische brief 'Misericordia et Misera' van 20 november 2016 lanceerde hij een oproep om een zondag van het Woord in te stellen, zoals je reeds kon lezen in het maartnummer van 'Relevant'.

De advent is volgens onze bisschoppen een geschikte periode. Bij het begin van de advent stapt de Kerk immers in een nieuw liturgisch jaar. Dit jaar valt de eerste adventszondag op 3 december. Dan begint het jaar B van de driejaarlijkse liturgische cyclus, het jaar waarin het Marcusevangelie wordt gelezen.

Met onze paus willen ze gelovigen zo stimuleren om het belang te vatten van het Woord van God in het persoonlijke leven en gebed, en in het leven van de kerkgemeenschap, vooral in haar liturgie en catechese. "In het Woord Gods richt God zelf zich tot de mens en zijn wereld. Maar het Woord Gods is ook lemand, de Christus! De rijkdom van de Kerk, de rijkdom voor catechumenen en gedoopten, de grootste gave die christenen aan de wereld van vandaag kunnen schenken, is de Bijbel, het grote boek dat de nabijheid en onstuitbare overvloed van Gods liefde uitspreekt", aldus onze bisschoppen.

Christa **Vandenberk** werd per 1 september 2017 door de bisschop gezonden als pastoraal werkster en benoemd tot pastoraal ziekenhuiswerkster in het AZ Turnhout, campus Sint-Elisabeth en campus Sint-Jozef, in de PE Clara van Assisi, voor een periode van zes jaar.

AANWERVINGEN

Erik **Huybrechts** werd per 1 september 2017 aangeworven als beheerder onroerend goed voor de Private Stichting KEFAS (platform voor duurzaam patrimoniumbeheer voor de huisvesting van katholiek onderwijs) en ter ondersteuning van andere vastgoeddossiers.

Laurens **Vangeel**, voorheen stafmedewerker bij JJD Antwerpen en jongerenpastor in de PE Clara van Assisi, en David **Godcharle**, werden per 1 september 2017 aangeworven als stafmedewerker bij het Vicariaat Kempen.

BENOEMINGEN

Gert **de Bakker**, pastoraal werker in opleiding, voorheen dekenassistent in het dekenaat

Kempen-West, werd per 1 september 2017 aangesteld tot parochieassistent in de parochies van de federatie Lier, en dat tot 30 juni 2021.

Volgende benoemingen gingen in op 1 september 2017 voor een periode van zes jaar:

Jozef **Jef Barzin** nam ontslag als deken van het dekenaat Antwerpen-Noord in het vicariaat Antwerpen en de daarmee gerelateerde functies. Hij werd per 1 september 2017 aangesteld tot parochievicaris in de parochies Antwerpen, Sint-Gertrudis, Zandvliet; Antwerpen, Sint-Jan Baptist, Berendrecht en Stabroek, Sint-Catharina.

Michel **Brasseur**, priester van het bisdom Antwerpen, werd benoemd tot pastoor van de parochies in de federatie Nijlen. Hij nam ontslag als verantwoordelijke voor de verkondiging en de catechese en als pastoor in de PE De Heilige Apostelen in Balen-Mol. Hij behoudt zijn overige functies.

In de PE De Heilige Apostelen in Balen-Mol werden benoemd: Edmund **Dass**

Savarimuthu, priester van de Heralds of Good News, tot verantwoordelijke voor de verkondiging en de catechese en tot lid van de priesterequipe; Sandra **Cools**, pastoraal werkster in opleiding, tot verantwoordelijke voor de verkondiging en de catechese en tot parochie-assistente; Luc **Geukens** tot verantwoordelijke voor het financieel en materieel beheer, en dit in opvolging van Filip **Jacobs**.

Ilse **Dupont**, pastoraal werkster, voorheen pastoraal mentor bij het HIGW, werd benoemd tot parochieassistent in Antwerpen, Onze-Lieve-Vrouw-ten-Hemel-Opgenomen.

George **Fleere** werd benoemd tot vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in het AZ Monica, campus AZ Monica Antwerpen en campus AZ Monica Deurne.

Ton **Jansens**, voorheen dekenassistent in het dekenaat Noorderkempen, werd tevens benoemd tot adjunct van de bisschoppelijk vicaris voor het Vicariaat Kempen. Hij biedt vanuit het vicariaat ondersteuning aan het dekenaat Noorderkempen.

Juan **Luyten**, voorheen dekenassistent in het dekenaat Kempen-Oost, werd benoemd tot adjunct van de bisschoppelijk vicaris voor het Vicariaat Kempen. Hij biedt vanuit het vicariaat ondersteuning aan het dekenaat Kempen-Oost.

Frank **Morlion**, diaken, werd benoemd tot medewerker van De Loodsen in Antwerpen. Hij behoudt zijn overige functies.

Paul **Sas**, diaken, werd tevens benoemd tot coördinator van Amandus Internationaal. In die hoedanigheid is hij verantwoordelijk voor de vorming en begeleiding van priesters afkomstig uit het buitenland met een pastorale opdracht in ons bisdom.

GOED KERKELIJK BEHEER

De Belgische bisschoppen publiceerden een charter met een aantal basisprincipes van goed kerkelijk beheer. Ze vragen aan al wie in de Kerk bestuurlijke verantwoordelijkheid draagt om deze nauwgezet na te komen. Het charter is opgesteld in een geest van dienstbaarheid en van gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor het welzijn van de Kerk. Naast algemene principes die van toepassing zijn op elk beheer van goederen, wie de eigenaar ook is, bevat het concrete aanbevelingen en richtlijnen, onder meer in verband met financiële verrichtingen, onroerende goederen en beheer van het kunstpatrimonium en de archieven.

De brochure telt 20 blz. Ze wordt verspreid via de bisdommen maar is ook te koop in de liturgische boekhandel. Prijs: 2,50 euro.

Ze vertrouwen erop dat elke gemeenschap creatief genoeg is om initiatieven hiervoor uit te werken. Zelf denken ze onder meer aan dagen van intergenerationale of gemeenschaps catechese. Met de paus bevelen ze ook de *lectio divina* aan. Het biddend lezen van de heilige teksten geeft je spirituele leven steun, kans tot groei en verdieping en mondt zo uit in daden en concrete werken van naastenliefde, aldus Franciscus. (IVH)

De volledige brief vind je op Kerknet.
Meer info over mogelijke initiatieven vind je op de website van de Interdiocesane Commissie voor Catechese
www.kerknet.be/organisatie/icc.

© Paul Hermans

➤ *Vormelingen uit Hoogstraten knutselen een adventskrans.*

Norbert **Wauters**, deken van het dekenaat Zuiderkempen, werd tevens benoemd tot adjunct van de bisschoppelijke vicaris voor het Vicariaat Kempen. Hij biedt vanuit het vicariaat ondersteuning aan het dekenaat Zuiderkempen.

Bart **Willemen**, leraar katholieke godsdienst, werd benoemd tot stafmedewerker voor de catechese in ons bisdom.

Thomas **Willemen**, jeugdpastor en medewerker van de Interdiocesane Jeugddienst Antwerpen, werd benoemd tot stafmedewerker van de gezinspastoraal in ons bisdom.

OVERLIJDEN

Magdalena **Van der Borght**, zuster van het Heilig Hart van Maria (Berlaar), overleed in

Berlaar op 5 september 2017. Zij werd geboren in Herselt op 23 juni 1934 en geprotest op 6 augustus 1963.

Karel **Eilers**, priester van ons bisdom en pastoraal rusthuiswerker in WZC Onze-Lieve-Vrouw van Antwerpen in Antwerpen, overleed in Wilrijk op 24 september 2017. Hij werd geboren in Antwerpen op 6 augustus 1933 en tot priester gewijd op 1 september 1957.

STOPZETTINGEN

Michel **Baert** nam per 1 september 2017 ontslag als deken van het dekenaat Noorderkempen in het Vicariaat Kempen, en uit de daarmee gerelateerde functies. Hij blijft lid van de PE Heiligen Jacobus en Antonius en lid van de priesterequipe in de parochies aldaar.

Jan **Tachelet**, montfortaan, nam per 1 augustus 2017 ontslag als federatiecoördinator en pastoor van de parochies in de federatie Nijlen.

Kanunnik Hans **Vanackere** nam per 1 september 2017 ontslag als coördinator van Amandus Internationaal en als verantwoordelijke voor de vorming en begeleiding van priesters uit het buitenland werkzaam in het Bisdom Antwerpen.

Aloïs **Vanlommel**, picpus, nam per 1 juli 2017 ontslag als pastoor in Putte, Sint-Remigius, Beerzel, en Heist-op-den-Berg, Sint-Jan Baptist, *Schriek*.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

REGISTRATIE DOOPSEL EN SACRAMENTENKAART

De Belgische bisschoppen besloten om vanaf 1 januari 2018 in alle bisdommen van ons land een doopsel op dezelfde manier in te schrijven in het doopregister in overeenstemming met canon 877 §1 van het Kerkelijk Wetboek, namelijk enkel in het doopregister van de parochie waar dit sacrament plaatsvindt (en dus niet langer in de thuisparochie van de dopeling). In dat register worden voortaan ook het vormsel, het huwelijk, de wijding, de religieuze professie of andere vermeldingen van de dopeling ingeschreven. Het doopsel wordt nog steeds genoteerd in het trouwboekje van de ouders.

Voor de doopsels die vóór 1 januari 2018 werden ingeschreven geldt het doopregister van de thuisparochie als referentie.

Als herinnering aan de dag en plaats van het doopsel reiken de bisschoppen voortaan een sacramentenkaart uit aan de dopeling met de gegevens van het doopsel. Deze kaart bundelt alle sacramenten die de dopeling kreeg toegediend, maar vervangt het officiële doopbewijs niet.

De volledige tekst vind je op Kerknet.

EEN HIP JASJE

Blijf je graag op de hoogte van wat er de komende dagen en weken op de agenda staat en wat er te beleven valt in ons bisdom? Dat kan via de elektronische nieuwsbrief van het bisdom Antwerpen die net in een hip jasje werd gestoken. Inschrijven kan eenvoudig via <https://www.kerknet.be/bisdom-antwerpen/artikel/elektronische-nieuwsbrief-bisdom-antwerpen>.

GOD HEEFT HET EERSTE WOORD

Voor Joden behoort de bevrijding uit Egypte tot de kern van hun geloof. In Exodus 14 herkennen ze de God die zijn volk bevrijdt uit beklemming en slavernij. Het is een tekst waarin God zichzelf openbaart. In het volgende hoofdstuk van het tweede Bijbelboek staat ook het antwoord op deze openbaring opgetekend. Mozes en de Israëlieten heffen een lied aan: "Ik wil zingen voor de HEER, want Hij is de hoogste: paard en berijder dreef Hij in zee." Gods woord van bevrijding en het menselijk antwoord van lof zijn ons overgeleverd in de Bijbel. Daarom bevat onze liturgie niet alleen Bijbelse woorden van openbaring maar ook Bijbelse woorden van antwoord.

Bart Paepen

In zijn boek over de spiritualiteit van de liturgie, *Il senso spirituale della liturgia*, beschrijft Goffredo Boselli de liturgie als een school voor gebed. Zijn startpunt is dat elke liturgische viering in onze Kerk in wezen een dialoog is. De God van het volk richt zich tot zijn mensen. Het volk van God richt zich tot zijn heer. De taal die daarvoor gebruikt wordt is het Bijbels. De Heilige Schrift geeft ons in de liturgie taal om naar te luisteren en taal om uit te spreken.

Luisteren

"Dit alleen heb Ik hen bevolen: Luister naar Mij, dan zal Ik uw God zijn en gij zult mijn

volk zijn", zegt God door de profeet Jeremia (Jeremia 7, 23). Terecht merkt de taalkundige Roland Barthes op: "Het bevel om te luisteren is een totaal appel van het ene subject op het ander. 'Luister naar mij' betekent dus 'raak mij aan, weet dat ik besta'." Wanneer God het bevel geeft: "*Shema Isra'el*" – Luister Israëel!" (Deuteronomium 6, 4) appelleert Hij het volk om zijn bestaan te erkennen en zijn aanwezigheid te voelen. Hij nodigt het volk uit om in relatie te treden met een Ander die hen voorafgaat en hun fundament is. Niet toevallig is het Shema voor Israël het gebed bij uitstek. Terwijl de mens van de heidense godsdiensten zich tot God keert met de aanroeping: "Luister, o God!", bidt het uitverkoren volk: "Luister, Israël!" Het is een totale omkering.

Luisteren naar Gods woord doen we uitdrukkelijk in de liturgische woorddienst. Maar in de eucharistie zijn bijvoorbeeld ook de vredeswens, de instellingswoorden en de wegzending overgenomen uit de Schrift.

Spreken

Het dagelijkse getijdengebed start met de uitnodiging: "Heer, open mijn lippen. En mijn mond zal uw lof verkondigen." De Kerk heeft dit vers van psalm 51 als eerste handeling en eerste woord van de biddende mens gekozen. Niet alleen om het gebed in gang te zetten, meer nog als principiële gids voor het gebed dat begint, stelt Goffredo Boselli. De aanroeping drukt het bewustzijn uit dat God de bron is van het gebed. Door te vragen dat Hij de lippen opent, erken je Hem als oorsprong, oorzaak en reden van elke lofprijzing. Het is God die het gebed van de gelovige mogelijk maakt. Anders gezegd, ik kan alleen tot God

bidden omdat Hij zich eerst aan de mens heeft laten kennen.

Daaruit volgt dat het liturgische gebed in eerste instantie geen uitdrukking is van persoonlijke en individuele intenties. De biddende gemeenschap sluit zich aan bij de overgeleverde gebedscultuur van de gehele Kerk. Ze antwoordt op Gods openbaring met geopenbaarde woorden. Denk in dat kader aan de psalmen, die in onze traditie de gebedswoordenschat bij uitstek zijn, en aan het Onzevader dat Jezus zelf aan zijn leerlingen gegeven heeft.

Dialogoog

Onze liturgie is een taalbad. We dompelen ons onder in de Bijbelse woorden en uitdrukkingen om zelf Bijbels te worden. Luisterend en sprekend worden wij door de dialoog met God gaandeweg getransformeerd tot zijn geheiligde volk.

CCV plaatst dit werkjaar de Bijbel centraal. Van november tot mei ontdek je de Bijbelse bronnen van een kerkelijk sacrament of liturgische praktijk.

Programma: Bijbelse bronnen van het credo op 20 november, het doopsel en het vormsel op 18 december, het huwelijk op 19 februari, de ziekenzalving en de uitvaartliturgie op 19 maart, de biecht op 16 april en de priestervijding op 28 mei.

Plaats: Den Bijenkorf, Lochtenbergplein 3, Sint-Job-in-'t-Goor.

Prijs: 8 euro per avond.

Inschrijven: antwerpen@ccv.be
of 03 287 35 83

DOORKIJK

BEZINNING

© Ilse Van Halst

A-DIEU?

“

Nu reeds mag je leven in de goddelijke ruimte, waar je de liefde, de vrede en de vreugde van de Geest mag ervaren. (cfr. Heilige Clara, Vierde Brief aan Agnes, 9-14)*

”

Beloftes maken aan elkaar of aan onszelf ... We doen het vaak en vooral op vaste tijdstippen. Met Nieuwjaar, in de vastentijd, bij het begin van het schooljaar enzovoort. Natuurlijk maken we niet al onze beloftes waar. Het is een werk van vallen en opstaan, want er liggen vele obstakels op onze weg.

Doorgaans huist de grootste dwarsligger in onszelf. Iedereen kent die onmacht en pijn. Net daarom is het jammer dat we zo vaak onverschillig aan elkaars falen voorbijgaan. De lastigste beproevingen treffen we aan in onszelf. Onze abdis, zuster Greet, merkte laatst op dat we misschien beter zouden bidden: “Leid ons dóór de beproeving”, in plaats van: “Breng ons niet in beproeving”. Als het mij even niet meer lukt, moge Gij, Heer, mij leiden in een glimlach, een luisterend oor, een troostend gebaar ...

“Als u dan de hongerige aanbiedt wat u voor uzelf verlangt en de onderdrukte met voedsel verzadigt, dan ... zal uw nacht als de heldere middag zijn”, zegt Jesaja (58, 9-10). Met open hart dragen we als een estafetteloper een stukje van elkaars vreugde, maar ook van elkaars zorgen. Voor een biddend hart vormen deze puzzelstukjes bovendien een gebed. Het is die eenvoudige aandacht voor het kleinste dat de basis vormt van de manier waarop we in het leven staan.

In zijn blijde boodschap legt Matteüs (5, 14-16) de lat nog wat hoger. “Jullie zijn het licht van de wereld. (...) Laat zo jullie licht schijnen voor de mensen, opdat ze jullie goede werken zien en jullie Vader in de hemel verheerlijken.”

Het is verleidelijk te denken dat de verheerlijking van onze goede werken ons toekomt. Matteüs' woorden waarschuwen dat we zo het gevaar lopen onze smaak te verliezen. Het is dus als christen een oefening om goede werken niet aan onszelf toe te eigenen. Ons afvragen ‘wat zou Christus doen?’ is een veel waardevollere insteek.

Januari, buiten vriest het. Toch is ondertussen de sneeuw overal verdwenen. Behalve in onze tuin. Daar prijkt nog een wit tapijt van ijs op het gras. Maar dat weerhoudt mevrouw P.S. er niet van om trouw haar jaarlijkse “beste wensen voor alle zusters” te komen overbrengen. Het is de eerste keer dat ik haar ontmoet. Prompt geeft ze me een hand. Verbaasd kijk ik naar mijn hand en zie dat die al een cent heeft ontvangen voor ze haar eerste zin uitgesproken heeft. “Kent ge me ni, zuster? Ik kom elk jaar goe weer vragen en zie tot nà heb ik nog ni veel slecht weer gehad.” Haar openhartigheid heeft iets ontwapenends. Ik nodig haar vlug uit om binnen te komen. “Kom binnen, ’t is te koud om buiten stil te staan.” Ze vertelt honderduit. Na vijf minuten ken ik haar. Na tien minuten zijn we vrienden en vertrouw ik ze me toe waarom ze niet meer “hoar de kàrk goot”. Tja, dat verhaal is herkenbaar. Zelf heb ik ook een periode ‘a-dieu’ gezegd aan de Kerk.

Ondertussen weet ik dat God onderwijl gewoon met me meeding. De wijde wereld in! Ik begrijp haar en al snel wisselen we van gedachten, niet over de Kerk, maar over Christus, God en zijn Geest die we aan het werk kunnen zien in de wereld. Haar ogen stralen als ze me vertelt over al die jaren dat ze 's morgens met haar moeder naar de mis ging in de parochiekerk. Ze mist het echt, bedenk ik. Ik herken haar heimwee als het neuriën van God op de melodie *Je t'attends* en nodig haar uit om zondag met ons mee te vieren in onze kleine kapel.

Drie weken later is het zover. Ze komt naar onze zondagsviering, duidelijk ontroerd om terug deel te mogen uitmaken van zijn Kerk. We wisselen een knipoog van begrip. Tijdens de vredeswens is het zoals gewoonlijk een heerlijke chaos. Opnieuw de vrede van de Heer aan iedereen kunnen wensen treft haar diep. Met een “dankjewel dat je met ons vierde” en de woorden van het Evangelie in ons hart nemen we afscheid. Tot de volgende keer!

**Zuster Lieve Boschmans,
claris in Stabroek**

*Edith van den Goorbergh, Recht uit het hart, Brieven van Clara van Assisi opnieuw gelezen, 2017, blz. 256.

➤ Lieve Boschmans

© Broeder Fer van der Reijken

› IJD lanceerde Bible Drops op het Festival van het Woord

ONZE JONGEREN

Jongerenpastoraal IJD - Antwerpen • ijdanwerpen@ijd.be • 03 454 11 44

DROPS EENS EEN BIJBELVERHAAL

Op een andere manier de Bijbel ontdekken. Dat was het uitgangspunt van **Bible Drops**. Met de steun van het Vlaams Bijbelgenootschap dacht IJD de webapp www.bibledrops.be uit. Die wil jongeren uitdagen om een Bijbelverhaal te 'droppen' op een plaats waar ook ter wereld, waar dat verhaal voor hen betekenis heeft gekregen of hen heeft geraakt.

Het concept achter de webapplicatie is best eenvoudig. We gaan op zoek naar jongeren die een persoonlijke band hebben met een of ander Bijbelverhaal en geven hen een platform om hun verhaal te vertellen. Deze getuigenissen verzamelen we en visualiseren we op een kaart. Sinds 15 september staat de webapp online. Inmiddels wordt het al aardig druk op de kaart.

Elke woont in de Arkgemeenschap in Boechout en dropte het verhaal van de voetwassing (Johannes 13, 1-11) omdat de wittedonderdaging waarin dit verhaal klinkt een speciale plaats heeft in haar leven.

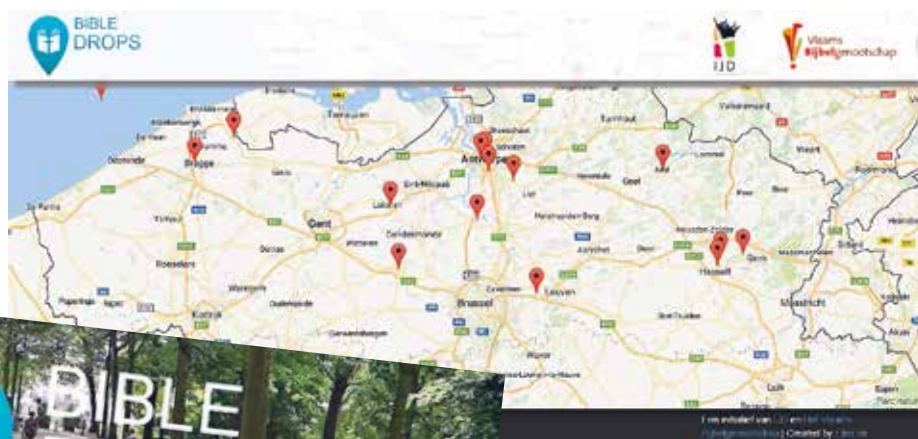
Het is heerlijk om zelf even enkele minuten tijd te maken om enkele pinnetjes op de kaart te verkennen en het bijhorende verhaal in de Bijbel op te zoeken. Tegelijk vormt *Bible Drops* een bron van inspiratie om mee aan de slag te gaan in groepsverband.

Zo kun je leden van je jongerengroep vragen om op voorhand een verhaal op de kaart te plaatsen in het dorp of de stad waar je woont. Tijdens de

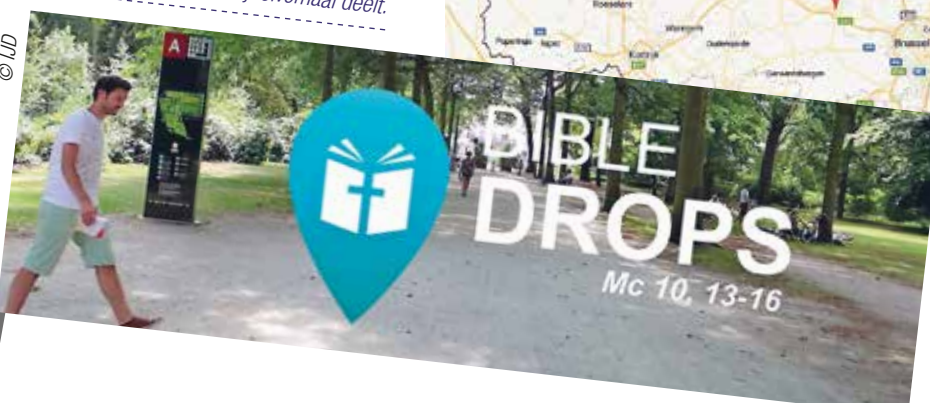
groepsactiviteit kun je dan samen langs deze plekken fietsen en op elke plaats het bijhorende verhaal laten klinken. Of je kunt leerlingen uit een klas een verhaal laten zoeken in de Bijbel dat voor hen betekenis heeft en hen uitnodigen om dit via de kaart te delen met de rest van de klas.

Bible drops stopt ook niet bij de kaart. Twee- of driekeer per week gaat IJD op pad. Dan bezoeken we iemand die een verhaal plaatste en maken we samen een filmpje over dit verhaal. Dat filmpje kun je bekijken op YouTube via <https://www.youtube.com/channel/UC30RRbn6Gs8iTKlozL0ieMQ>

Thijs Van Den Brande

› Twee keer per week maakt IJD een filmpje van een jongere die een Bijbelverhaal deelt.

› De kaart op www.bibledrops.be stroomt langzaam vol Bijbelverhalen.

JONGERENSYNODE: Update

De voorbije maanden hebben we reacties verzameld van jongeren via scholen, parochies, jongerengroepen en activiteiten. In Vlaanderen namen al meer dan driehonderd jongeren deel aan de bevraging waartoe onze paus uitnodigde ter voorbereiding van de jongerensynode in oktober 2018. De antwoorden van deze jongeren worden verwerkt door de bisschoppenconferentie en dan overgemaakt aan het Vaticaan. Een kerngroep van een achttal jongeren volgt dit met veel enthousiasme en brainstormt over initiatieven om de synode bij ons beter bekend te maken.

Wil je op de hoogte blijven? Volg dan zeker de Facebookpagina Jongerensynode2018: www.facebook.com/jongerensynode2018

READY TO PLAY

TIME'S UP! SPECIAL EDITION

Time's Up! is een gekend gezelschapsspel waarbij de deelnemers namen van persoonlijkheden moeten raden. Een goede gok levert jou het kaartje van die figuur op. Bedoeling is tegen de tijd zoveel mogelijk kaartjes te verzamelen. Er wordt drie keer met dezelfde set persoonsnamen gespeeld. De eerste keer worden de persoonlijkheden (uitvoerig) beschreven, daarna met slechts één woord getypeerd en vervolgens uitgebeeld. Wat als we dit spel nu eens zouden spelen met bekende Bijbelfiguren, goden uit verschillende religieuze families, heiligen en sociaal geëngageerde bekendheden?

Dit spel, inclusief een dossier met wat meer uitleg bij de verschillende personages, is ideaal voor een herfstige avond of een koude winternamiddag. Ontlenen kan bij de documentatiedienst van IJD Antwerpen. Sinds kort vindt deze uitleendienst onderdak in de bibliotheek van het Theologisch Pastoraal Centrum.

ONTDEK DE JEUGD

wHAjo de Jonge Apostelen

Sinds dit werkjaar is de Pastorale Eenheid De Heilige Apostelen in Balen en Mol een nieuwe jongerenpastorale groep rijker. Onder het motto 'jong geloof in actie' organiseren de 'Jonge Apostelen' activiteiten voor jongeren vanaf 16 jaar. Welkom!

Info bij nico.jeugdpastor@gmail.com

WAS JIJ ERBIJ?

© Geert Van der Heyden

› *Onbekend is onbemind. Op 23 september konden de inwoners van Boom en andere geïnteresseerden kennismaken met de verschillende culturen en religies die hun gebedshuizen in de gemeente openstelden. In de Sint-Catharinakerk werden er liturgische gewaden tentoongesteld en rondleidingen gegeven. Met dit initiatief willen de verschillende levensbeschouwingen, gemeenschappen en de gemeente Boom de deuren voor elkaar openzetten, de samenhang versterken en het brede publiek laten kennismaken met religie.*

© Chris Van Laer

› *Bijna negentig jaar oud trekken de Kleine Zusters van Jezus zich terug uit hun 'actieve' leven in Antwerpen. Fel geëngageerd maar even bescheiden, helemaal zoals hun bezieler Charles de Foucauld het gewenst zou hebben, gingen zij vijftig jaar lang op zoek naar mensen 'in de periferie' die ook nood hebben aan een teken van Gods barmhartige liefde. Zo zetten zij zich met veel respect in voor meisjes uit de buurt van het schipperskwartier.*

© Ilse Van Halst

› *Net onder het stof vandaan. Schepen Caroline Bastiaens onthulde op 15 september een jakobsschelp in de pelgrimsherberg Sint-Julianus aan de Sint-Jansvliet in Antwerpen ter gelegenheid van haar vijftigste bestaan. Ze wees op de bijzondere betekenis van de schelp. „Aan kinderen zeggen we dat ze de zee horen als ze goed luisteren naar een schelp.” Pelgrims die, op weg naar Santiago de Compostela, goed luisteren, vangen zo misschien wel een fluisteren van God op.*

› Ondanks de druilerige regendag kwamen toch heel wat mensen, jong en oud, geïnteresseerden en nieuwsgierigen, kennismaken met de Bijbel op het Festival van het Woord op 16 september op de Groenplaats. Ze doken het verleden in aan de stand van de Erfgoedbibliotheek en Museum Plantijn Moretus, bewonderden kunstwerken over Bijbelse figuren, consumeerden een psalm uit het Psalmen-afhaalmenu, waren in de ban van Zandprinses Rosa, knutselden en zoveel meer. Het festival werd georganiseerd in het kader van vijfhonderd jaar Reformatie en was een initiatief van het bisdom Antwerpen, de Antwerpse Raad van Kerken en het Vlaams Bijbelgenootschap.

© Thijs Van den Blande

© Ilse Van Halst

› Smullen maar! Van de overheerlijke passiekoekjes, maar ook van het rijkelijk gevulde programma van het multimediaal spektakel *De Passie* dat op 24 maart opgevoerd wordt in Lier. Dat werd op 30 september voorgesteld aan pers en sympathisanten. Net tevoren lezen de acteurs voor het eerst het script, gebaseerd op het Johannesevangelie. "Heel sterk. Knap en uitdagend. Zal oud én jong aanspreken", wist Dries de Bakker, die in de huid van Petrus kruipt. Verder hield hij de lippen stijf op elkaar. Alle info via info@depassie.be, www.depassie.be of de Facebookpagina van De Passie Lier.

© Danny Leirs

› Bij wijze van promotiecampagne voor kaarsen liet de nv Spaas Kaarsen vorig jaar een pop-upkapel opstellen op de Grote Markt in Leuven tijdens de examenperiode zodat studenten er een kaarsje konden branden. Dat nieuws belandde in het bisdom Antwerpen. Jongerenwerking IJD Inspirelli Turnhout & Oud-Turnhout, CCV bisdom Antwerpen en het dekenaat Kempen-Oost waren meteen voor het idee gewonnen en sloegen de handen in elkaar. Het bedrijf Spaas stelde het ontwerp gratis ter beschikking. De leerlingen van het zesde jaar beroeps-onderwijs van de Vrije Technische Scholen van Turnhout gingen aan de slag ... En voilà, de pop-upkapel is een feit. "Waarom geen pop-upkapel bouwen die her en der opgesteld kan worden te midden van de mensen? Zo bieden we een antwoord op de oproep van paus Franciscus om als gelovigen naar buiten te komen en mensen op te zoeken. De kapel geeft ons de mogelijkheid om ons te verplaatsen en ook op plaatsen te komen waar er niet direct een kerkgebouw in de buurt is", verwoordde Sybryn Leirs het bij de inzegening in september. Wil je de kapel boeken? Je kunt terecht bij Juan Luyten (luyten.juan@gmail.com). De kapel wordt gratis ter beschikking gesteld, maar een gift voor het Fonds Kerkopbouw van het vicariaat Kempen-Oost is altijd welkom. Vervoer en montage moet je wel zelf verrichten.

© Oosthoven

› Van ontmoetingsruimte naar ... ontmoetingsruimte. Op 8 september droeg de gemeente Oud-Turnhout de voormalige pastorie in Oosthoven officieel over aan het Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete en Bosgroep Kempen-Noord. Coördinator Bas Van der Veken: "Wij willen de pastorie uitbouwen tot een levend(ig) landschapshuis dat mensen en organisaties verbindt rond de thema's landschap, natuur, bos, stilte, erfgoed, trage wegen, toerisme, recreatie, streekproducten ...". Zo krijgt de pastorie opnieuw nadrukkelijk een sociale functie in het maatschappelijk weefsel van Oosthoven en omstreken.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

Korsakoff

Nettie woont geborgen in één van de huisjes binnen de psychiatrische afdeling die een afzonderlijk programma voor relatief autonome patiënten opzet. Omdat ze zich in haar vorig leven telkens lazarus dronk om te vergeten als haar iets slechts overkwam en ook telkens aan de pimpel ging om te vieren dat haar iets leuks overkwam, lijdt ze nu aan het syndroom van Korsakoff. Haar nijpend tekort aan vitamine B1 maakt dat ze geen nieuwe informatie kan inprenten en dat kan heel ver gaan. Vorig jaar kreeg Nettie borstkanker en de behandeling loopt nog voort. Als ik haar vraag hoe het met haar gaat na de operatie roept ze: "Kanker, heb ik kanker?" Ik knik bevestigend. "Dat moet ik opzoeken!" Korsakoffpatiënten moeten van alles een agenda bijhouden. Ze bladert haastig een paar maanden terug en ontdekt de pagina waarop ze haar diagnose kreeg. "Verdorie," zegt ze, "nu krijg ik voor de tweede keer ne klop." Ik onderdruk met moeite een lach en erken dat geheugenverlies het leven soms makkelijker kan maken als niemand je herinnert aan voorbijge dröefheid. Nettie wordt begeleid via het model van de 4 K's. Die staan voor 'Kort, Konkreet, Konsekwent en Kontinu' en waarborgen in de inrichting een sfeer van veiligheid en duidelijkheid. Soms denk ik dat zo'n begeleidingsmodel ook dienst kan bewijzen in het kerkbedrijf. Ik heb in mijn job een relatieve verantwoordelijkheid over een groot aantal parochies en besteed een goed deel van mijn telefoon- en e-mailgesprekken aan

het uit de weg ruimen van misverstanden. Omdat godsdienst altijd gevoelig ligt, ligt het mensen die er meestal vrijwillig in bezig zijn vaak na aan het hart. Als je dan iets wil communiceren merk je al snel dat ze jouw boodschap doordrenken met hun eigen ervaringen, hun eigen normen en waarden, hun verwachtingen, hun eigen overtuiging en de persoonlijke betekenis die ze aan je woorden geven. Pas dan wordt de boodschap verder doorgegeven en dat loopt meestal fout. Van Nettie kunnen we leren dat 'kort, konkreet, konsekwent en kontinu' met elkaar praten ook voor mensen zonder hersenletsel relevant is.

Ronald Sledsens

› Ronald Sledsens

› Rara, wat is dat? Op de markt onder de kerktoeren trof ik zaterdagochtend dit lekkers aan. Weet jij wat het is? Vind het antwoord op www.relevant-bisdomentwerpen.be

© Ilse Van Halst

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:
De wereld in ons bisdom

www.relevant-bisdomentwerpen.be